

Årgang 22 nr. 3 2011

SLEKT OG DATA

Medlemsblad for DIS-Norge

A photograph showing a person's hands holding a microfilm reel and a microfilm strip. The background is a library or archive with shelves of microfilm boxes. The text is overlaid on the bottom of the image.

Digitaliserer mikrofilmer i hurtig tempo
DIS-Salten dus med lokalavisa
Adopter en Eidsvollsmann!

Medlemsblad for DIS-Norge.
Utkommer med 4 nummer
pr år

Abonnement for bibliotek og
liknende institusjoner kan
tegnes for kr 400,- pr år

Annonser kan tegnes ved
henvendelse til kontoret
kontor@disnorge.no
Tlf: 22 33 30 30 mandag-fredag
9-15

DIS-Norge
Postadresse/besøksadresse:
Øvre Slottsgate 2B
0157 Oslo

Redaktør:
Aina Johnsen Rønning,
slekt-og-data@disnorge.no

Neste nummer sendes ut i
midten av desember 2011.
Siste frist for levering av stoff
er 14. november 2011

Opplag: 9 300
Produksjon og trykk: 07
Design: Grongstad Grafiske

ISSN 0803-0510
www.disnorge.no

Leder

Slektsforskerdagen er rett foran oss. Det betyr at mange slektsforskere, erfarne og ferskinger, møtes for å lære noe, se noe eller rett og slett få være sammen med likesinnede. I år har vi lagt vekt på kilder som et felles tema for dagen.

Av programmene for de lokale arrangementene ser jeg at dette er tolket på mange spennende måter. Og det er veldig bra, det viser det mangfoldet organisasjonen utgjør og dermed vil adskillig flere finne noe interessant under denne merkelappen.

Dessverre er det å registrere kilder for alle de små og store opplysningene som ens egen slektsforskning består av, noe de fleste lærer på den smertelige måten. Det kan være den dagen noen stiller et spørsmål og en ikke er i stand til å gjøre nærmere rede for saken og blir stående igjen med "sånn er det". Det er en veldig dårlig løsning både for en selv og andre som kunne hatt utbytte av et interessant funn.

Kilder er ikke bare interessante fordi de forteller hvor man har funnet noe eller hvem som har fortalt om noe spesielt. De er også interessante fordi vurderingen av ulike kilder opp mot hverandre kan gi nye spor å gå etter. Flere kilder som støtter samme teori er bra, men det er nok langt lettere å velge bort de informasjonene og dermed deres kilder, som ikke støtter det en tror er rett. Flere kilder som mener noe annet enn utgangspunktet gir vel de fleste grunn til å vurdere på nytt, men registrerer man ikke dette på en fornuftig måte vil slektsforskningen lide.

Men slektsforskerdagen er mye mer enn nitidig gransking av kilder. Det er mulighet til å be om hjelp og

Foto: Aina Johnsen Rønning

få erfarne folk til å gi råd og vink for videre leting, det er sosialt samvær og det er mange muligheter til å lytte til gode foredrag.

I 2014 er grunnloven vår 200 år. Det skal markeres på mange måter. Også vi i DIS skal delta i dette. Allerede nå har prosjektet "Adopter en Eidsvollsmann" startet. Der kan alle som er lystne på å forske bidra med innspill til å bygge trærne etter dem som i 1814 møttes på Eidsvoll. Dette kan du lese mer om et annet sted i bladet og der finner du også kontaktinformasjon for å melde din interesse for å bidra.

Det blir internasjonal kongress om genealogi og heraldikk i 2014 og vår begrunnelse for å delta i arbeidet med organiseringen er nettopp at det er en fin anledning å kombinere dette med Grunnlovsjubileet. Til denne kongressen kommer det folk fra hele Europa og enkelte andre land. Vi har så vidt startet arbeidet med innholdet så det vil det komme mer informasjon om når tiden nærmer seg. Men har du gode tips kan du sende dette til epost@disnorge.no

Lykke til med slektsforskerdagen 2011!

Torill Johnsen
leder

Redaktørens leder

Kunnskap er makt, heter det. En sannhet med visse modifikasjoner i internettets tidsalder, der all verdens informasjon ligger et tastetrykk eller to unna. Pennen er et mektig våpen, er et annet ordspråk som har mistet mye betydning. Hvor mektig er pennen – eller tastaturet når titusenvis av tenåringer har sin egen blogg og hver idiot i dette landet kan fylle avisenes kommentarfelt med anonymt grums?

DIS-Norge etablerte et etikuttvalg i 2008 som skulle utarbeide etiske retningslinjer for de tillitsvalgte og for medlemmene. Nå er retningslinjene klare, og vi videreformidler dem her i bladet. Etik og slektsforskning gir få opplagte svar. Det er som etik og internett. Ja, man skal ikke legge ut bilder av andre på facebook uten å spørre først. Men, hvor mange av de millioner av norske bilder på facebook har egentlig den avbildedes velsignelse? Ganske få, vil jeg tro. Når ble du sist spurt om det var greit at bilder av deg ble lagt ut? I praksis gjelder den gamle tradisjonen om at det er bedre å be om tilgivelse, enn å be om tillatelse.

Folkeuniversitetet har i samarbeid med DIS-Norge laget et nettstudium for ferske slektsforskere. Her møter vi Eva, som nettopp gjør nybegynnertabben å legge ut sensitiv informasjon uten å spørre. En gammel tante blir rasende og ringer Eva for å skjelle henne ut. Georg Apenes følger opp episoden med en nå pensjonert pekefinger, og gjentar nettiquetteen om at man alltid må spørre om lov først.

Jeg tror slektsforskning inneholder langt større kriser enn sure tanter og uekte barn. Fordi kunnskap er makt, og slektsforskning er en kunnskap som enda ikke er popularisert på enkle net-

tjenester. La meg ta et tenkt eksempel for å illustrere. La oss si at en journalist med slektsforskerkompetanse begynte å gå tilbake i linjene til Anders Behring Breivik. La oss si at han kartla hele slekten hans, og fant grums og høyre-ekstreme meninger blant tremenninger eller firmenninger. La oss si at han fant en bestefar som var med i NS. La oss si at han fant en bestemor som fikk barn med en tysker. I en slik opphetet situasjon ser vi at journalister ikke lar pårørende, familie eller ofre være i fred. Hvorfor skal en gammel bestefar eller en tremenning med ekstreme blogginnlegg slippe unna?

Det er ikke bare familiegrums blant kjendiser og kriminelle som kan være interessant for utenforstående. Hva om forsikringsselskap begynner å kartlegge familiesykdommer og lidelser på bakgrunn av slektsforskerens arbeid? Hvor lang tid går det før databaser kan kobles sammen slik at alle, ikke bare ihuga slektsforskere, kan finne familiehemmeligheter med et par tastetrykk? Da er kunnskap makt og tastaturet igjen blitt et mektig våpen.

Aina Johnsen Rønning
redaktør

Foto: Nina Hanssen

Innhold

«Skattejakt på Nasjonalbiblioteket	4
Høy aktivitet i Bodø 1	0
Blått blod i Snillfjord	12
Datahjernen i DIS-Norge	18
Adopter en Eidsvollsmann	22
Edvard Hoems historie	26
På jakt etter norske slektninger	31
Et autentisk skifte anno 1789	39
Et gammelt bilde	42

Forsiden

Nasjonalbiblioteket inneholder så mange skatter for slektsforskere at det nesten er verdt en tur i seg selv. Men, selv om du ikke har tenkt deg til Oslo med det første, kan du bestille det meste gjennom ditt lokale bibliotek. Nå digitaliseres gamle mikrofilmer og gjøres søkbare og tilgjengelig for alle.

Skattejakt på Nasjonalbiblioteket

AV AINA JOHNSEN RØNNING, TEKST OG FOTO

Trodde du at du fant mye spennende på Nasjonalbibliotekets nettsider? Da skulle du bare visst hva du kan finne om du fysisk møter opp på Nasjonalbiblioteket i Oslo.

Nasjonalbiblioteket inneholder så mange skatter for slektsforskere at det nesten er verdt en tur i seg selv. Men, selv om du ikke har tenkt deg til Oslo med det første, kan du bestille det meste gjennom ditt lokale bibliotek.

Klikker du deg inn på Nasjonalbibliotekets hjemmesider er det fullt mulig at du finner artikler, bøker og avisutklipp om forfedrene dine, hendelser i forfedrene dine sine liv eller rett og slett informasjon om bygden eller gården de kom fra. Veldig mange av treffene fører til digitaliserte og tilgjengeliggjorte bøker, mens enkelte av treffene vil du ikke ha full tilgang til på grunn av opphavsrett.

Verdt et besøk

Besøker du Nasjonalbiblioteket får du en helt annen opplevelse. Bygget er imponerende i seg selv. universitetsbiblioteket var tegnet av arkitekt Holger Sinding-Larsen i den typiske tunge, gotiske

norske stilen. Universitetsbiblioteket flyttet inn i 1914, mens byggets siste byggetrinn var avsluttet like etter andre verdenskrig. Nasjonalbibliotekets inngangsparti er dekorert av Emmanuel Vigeland i 1913, og forestiller symbolske figurer. Trappehallen er dekorert med en trefelts freske, «Det moderne ragnarok» av Per Krohg og Axel Revolds «Yggdrasil» og «Den nye jord», alle utført i 1933. Det er med andre ord mye historie i veggene, samtidig som at det oppleves moderne med glassvegger, og mye lys. Sikkerhetsnivået er strengt, fordi biblioteket har et tusenårsperspektiv for alt de får inn. Det oppbevares og brukes unike eksemplarer på lesesalene. Også nye bøker behandles med respekt – også de skal vare i tusen år.

I 1882 kom det en lov om pliktavlevering til Nasjonalbiblioteket. Dette innebærer bøker, aviser, tidsskrifter, digitale dokumenter, film, video, fotografi, kart, kringkasting, lydbøker, musikk, notetrykk, postkort, plakater, småtrykk og teatermateriale. Alt stilles til rådighet for publikum i Nasjonalbibliotekets publikumslokaler i Oslo. En fantastisk mulighet for slektsforskere! Er det levert noe materiale om dine forfedre, finnes de her! Det vil si, i 1989 vedtok

Stortinget å opprette en avdeling i Mo i Rana. Her lagres bøkene i store, underjordiske haller. Det betyr at noen av bøkene man fysisk vil se i, må sendes fra Mo til Oslo før du får tilgang til dem. Dersom du vil ha bøker til hjemlån kan det hende de må sendes fra Rana. Absolutt alle bøker finnes i Oslo også, men de må ofte brukes på Nasjonalbiblioteket.

Det er derfor lurt å alltid ringe Nasjonalbiblioteket og bestille på forhånd. Selv om bøkene befinner seg i Oslo, kan det ta et par timer for bibliotekarene å finne dem.

Spisskompetanse på slektsforskning

Slekt og Data er blitt lovet en skikkelig omvisning av Nora Finne, seksjonsleder i avdelingen for formidling. Hun leder en avdeling på 18 ansatte, der 8-10 av dem jobber kun med å hjelpe slektsforskere og andre med referansearbeid.

– Vi har lang tradisjon for å ha mange slektsforskere blant brukerne våre. Noen kommer til oss og ber oss om å gjøre slektsforskningen for dem, men det sier vi nei til. Det er sjelden vi leter gjennom mange mikrofilmer for folk, men vi viser dem hvor kildene er og sjekker navn og hendelser. Vi er blitt ganske gode på å finne informasjon om personer, og har et par ansatte som er skikkelig gode på slektsforskning, sier Finne.

I kontordelen treffer vi en av disse som er gode på slektsforskning. Tove Dahl Johansen finner det meste, så om du står helt fast kan det hende du får napp hos henne. Nasjonalbiblioteket har merket en pågang fra folk som er ute etter egen slekt etter at programmet "Hvem tror du at du er" gikk på NRK, og daglig får Johansen og de andre henvendelser på e-post.

Lokalhistorisk utlånssamling

I de siste årene har Nasjonalbiblioteket satset på at slektsforskere selv lettere skal finne den informasjonen de er ute etter. Blant annet har man gjort en skikkelig registreringsjobb med bygdebøkene, som nå står fylkesvis i et eget rom. Nasjonalbiblioteket har alt av bygdebøker som er kommet ut, og de fleste står fremme slik at de er lette å slå opp i. Man kan også få lånt bygdebøker med seg hjem.

Mange bygdebøker er også blitt digitalisert de siste to årene, med en søkefunksjon som gjør det lett å finne akkurat den gården eller den familien du er ute etter.

– Vi har hatt en skikkelig satsing med å få disse bøkene frem, og nå har vi en egen, lokalhistorisk utlånssamling. Vi skal ha alt som er gitt ut i Norge, og er det noe folk ikke finner er vi svært interessert i å få vite om det. Det er sjelden vi får spørsmål om ting vi ikke har av norsk materiale, sier Finne.

Aviser digitaliseres

Noe av det som er mest etterspurt, er avisutklipp. På 80-tallet satt det pensjonister på Nasjonalbiblioteket og klippet ut jubileumsartikler og nekrologer fra norske aviser mellom 1920 og 1980, og la dem inn i en personhistorisk kortkatalog. Her kan man lete seg frem til sin forfar, og forhåpentligvis finne ut hva familie og venner mente om han. Nå er det et prioritert område å digitalisere norske aviser. Nasjonalbiblioteket har allerede gjort en avtale med enkelte aviser som gir oss rett til å digitaliserte alle utgaver og gjøre dem tilgjengelige i alle norske bibliotek. Du trenger altså ikke komme til Nasjonalbiblioteket for å se akkurat disse avisene.

Aftenposten, Stavanger Aftenblad, Trønderavisa og Budstikka er allerede digitalisert, eller man har laget avtale om å digitalisere. Dermed trenger du ikke lete i mikrofilm for å finne den riktige avisartikkelen, og avisene er fullt søkbare. Kommer du til Nasjonalbiblioteket kan du søke på deres maskiner og få treffene vist direkte på skjermen, men du kan også bestille en artikkelkopi fra ditt lokale bibliotek. Går du på Nasjonalbibliotekets åpne nettsider kan du se om du får et treff på det navnet eller den hendelsen du er ute etter. Får du et treff, men av opphavsrettslige grunner ikke kan se hele artikkelen, må du til biblioteket for å få bestilt en artikkelkopi.

– I prinsippet kan du gå til et hvilket som helst bibliotek, men det er ulikt om man må betale for dem eller ikke. Mange av de litt større bibliotekene har også mikrofilmapparat, og da kan du bestille mikrofilmer fra den avisen du er ute etter, og se dem på ditt lokale bibliotek. Flere og flere av norske bibliotek vil etter hvert ha digitale avistilbud Det

er for Nasjonalbibliotekets lånere også gratis å få tilsendt A-tekstartikler digitalt. Da kan man blant annet søke i VG helt tilbake til 1945. I andre aviser er det mest artikler fra 80- og 90-tallet som er søkbart i A-tekst. Bare ring eller send e-post, så søker vi for deg, sier Finne.

50.000 søkbare bøker

Bokhylleavtalen omtaler Finne som et helt unikt tilbud. Avtalen med Kopinor gjør det mulig for Nasjonalbiblioteket å tilgjengeliggjøre 50.000 bøker fra 90-tallet. Søker du fra en maskin med en norsk IP-adresse, kommer du rett inn i boka det gjelder, og kan lese på skjermen. I tillegg til disse 50.000 bøkene som er gitt ut eller trykket i nye opplag i 1990, kan du søke på samme måte i 10.000 bøker der det er 70 år eller mer siden opphavsmannen døde. Besøker du Nasjonalbiblioteket selv, har du over 100.000 bøker du kan søke i direkte. Det er uvurderlige kilder for slektsforskere i alle aldre, og jeg liker spesielt godt det pedagogiske grepet man har brukt ved å la ”gule lapper” guide deg til riktig informasjon i bøkene.

Pliktavlevering

Det er ikke bare bøker, aviser og tidsskrifter som havner i det store hvelvet til Nasjonalbiblioteket. Alt som publiseres er det pliktavlevering på, være seg menighetsblad, reklame eller valgmateriale. Var oldefaren din medlem i IOGT er det sannsynlig at du kan finne noe om han i IOGT sine medlemsblader. Trykkeri og utgiver er pliktig å levere inn det som

”spres ut over en privat krets”. Mange sender også inn slekts historier og gårdshistorier som det strengt tatt ikke er avleveringsplikt på. Også dette bevares i et tusenårsperspektiv.

– Som hovedregel tar vi inn gjennom pliktavleveringen det som defineres som allment tilgjengelig, dvs. det som spres utenfor en privat krets. Det kan være ganske smått det som avleveres og spredningen kan være svært liten; eksemplarentallet spiller ingen rolle, så lenge utgiver har en intensjon om å spre utenfor en privat krets. Så er det de som lager slektsbøker og –hefter som i utgangspunktet kun er beregnet på familie og slekt. Vi kan ikke kreve det avlevert, men vi vil gjerne ha det avlevert på frivillig basis for slike publikasjoner representerer viktig dokumentasjon om lokalhistorie og slekter og er viktig kildemateriale slik vi ser det. Vi mottar en del slike, og hvis utgiver ønsker å avlevere eller å gi Nasjonalbiblioteket eksemplarer i gave, tar vi i mot, sier Kjersti Rustad i Nasjonalbiblioteket.

- Vi har også en brevkatalog, så dersom man vet at noen i familien skrev brev til kjente personer, kan man søke på avsender i kortkatalogen vår. Det er viktig å understreke at selv om man ikke finner det man leter etter av småtrykk, foreningsblader eller valgmateriale, så betyr ikke det at vi ikke har det. Det trenger bare ikke være registrert eller søkbart, og da må man ta kontakt og spørre oss direkte, sier Finne som lover god veiledning og opplæring til alle amatørforskere som kommer til biblioteket for første gang.

Nora Finne avslører hvilken skattekiste Nasjonalbiblioteket egentlig er for slektsforskere.

Tove Dahl Johansen hjelper slektsgranskere som sitter fast i egen forskning.

Mål å ha alle avisene i digitalisert form

Søkbare avisarkiver er gull verdt for slektsgranskere. Nasjonalbiblioteker og avisredaksjoner tar regningen, men arbeidet med å få digitalisert alle kan ta flere tiår.

Noen få aviser har allerede digitalisert arkivene sine. Det betyr at du kan oppsøke nasjonalbiblioteket eller i mange tilfeller ditt eget lokale bibliotek, søke der og printe ut det du finner av godbiter. Men, arbeidet går trått. Omtrent 70 millioner avis-sider er trykket i Norge, bare 5,5 millioner av dem er digitalisert. Om arbeidet går like sakte fremover, vil det ta 20-30 år å få digitalisert alle gamle aviser. Samtidig går det bare en vei. Om fem år satser Nasjonalbiblioteket på at alle norske aviser skal avleveres digitalt.

- Foreløpig har vi prioritert de avisene vi har avtaler med. Både digitaliseringen og prosessen med å få flere avisavtaler i boks tar tid. Dette koster jo penger for avisene, samtidig som at de ser at de da kan lansere digitale arkiver og gjøre tjenesten sin mer attraktiv, sier Svein Arne Solbakk i Nasjonalbiblioteket.

Både Trønderavisa og Aftenposten har benyttet avtalen til å lansere en betalt arkivtjeneste. På bibliotekene er imidlertid avisene gratis tilgjengelig fra Nasjonalbibliotekets tjeneste. Digitalisering er bare en måte å videreføre den gamle mikrofilmtjenesten på, men nå kan slektsforskere søke i teksten, noe som gjør den mye mer nyttig.

Mange bygdebøker på vent

Muligheten til å søke digitalt i bygdebøker er også utrolig nyttig for slektsgranskere, men også her gjenstår det mye. En årsak til dette er at mange bygdebøker er som tidsskrifter å regne, fordi de utgis hvert år i en egen serie. Tidsskrifter er man rett og slett ikke kommet ordentlig i gang med å digitalisere.

- Vi ser at det er stor interesse for bygdebøker. Klausulen for å digitalisere disse er 70 år etter opphavsmannens død. Det vil si at vi forholder oss til bøker der opphavsmenn døde i 1940 eller tidligere. Men, en del opphavsmenn tar kontakt med oss for å gi oss rettigheten til å publisere, og da tar vi dem frem i prioriteringskøen, sier Solbakk. I tillegg er en del tilgjengelig gjennom bokhylla-avtalen, som dekker bøker gitt ut i perioden 1990 – 1999.

Kan søke i gamle radioklipp

En gullgrube de fleste slektsgranskere ikke har oppdaget, er muligheten til å søke i gamle NRK-klipp. Da må man inn til Oslo for å sitte ved datamaskinene til Nasjonalbiblioteket, men besøket kan fort bli verdt flybilletten eller kjøreturen.

- Vi har gode metadatas på klippene fra NRK radio, slik at det skal være lett å finne frem til en slektning du tror kan ha blitt intervjuet på radio. Mange av de som leter etter sine slektinger finner dem der, og de forteller at det er sterkt å høre klipp fra døde slektinger. Vi har i samarbeid med NRK digitalisert nesten alt de har fra radioens begynnelse, og du finner materialet ved å lete i det digitale radioarkivet vårt i Oslo, sier Solbakk.

50 gjennomfører slektsforskerskolen

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Bjørn Holter Christensen lover alle DIS-medlemmer 10 % rabatt på Folkeuniversitetets nettkurs om slektsforskning.

På ett år har 50 deltakere meldt seg på slektsforskerskolen. Noen få har rukket å fullføre, men Bjørn Holter Christensen håper de fleste bruker lang tid på opplegget.

DIS-Norge samarbeider med Folkeuniversitetet Nettstudier om kursopplegget, som ble utviklet av Rolf Nordlie og forfatter Liv Marit Haakenstad, som har skrevet flere bøker om slektsgransking. Hun er også lærer på nettkurset.

Slekt og Data har fått lov til å teste nettkurset, som består av fem moduler pluss tillegg. Hele kursopplegget koster 2500 kroner, og da får man med de luxe-utgaven av Legacy. Folkeuniversitetet Nettstudier har valgt å bruke It's learning som portal for kurset, og brukergrensenittet for å komme inn i kursopplegget er ikke det mest intuitive. Men, når du er kommet deg inn på riktig side, er resten selvforklarende. I tillegg til enkle, informative tekster og eksempler, har man lagt inn en rekke videoer der eksperter og andre forklarer hva slektsforskning

(eller gransking som det heter for oss amatører), er for noe. Vi blir også kjent med studenten Eva, som etter hvert blir interessert i slektsforskning. Selv om disse eksempelvideoene får vel mye preg av skolefjernsyn, er de godt laget og man blir ikke bare klokere av å se dem – man blir også i godt humør...

Et av gullkornene i kurset er en detaljert gjennomgang av Legacy. Her får du en rekke tips om hvordan man legger inn informasjonen på en riktig måte. Så slipper man å gjøre jobben om igjen når man ser at det man fant ut av på egen hånd ikke holder mål.

DIS-Norge og Folkeuniversitetet Nettstudier har gjort en god jobb med å lage en enkel, men oversiktlig innføring i slektsforskning. Utfordringen for kursutviklerne er å følge med i tiden. Som slektsbøker blir informasjonen fort utdatert. Nettutviklingen går så raskt at det stadig er nye ting å finne for slektsgranskere.

Vurderer et oppfølgingskurs

Kurset ble lansert i fjor høst, og allerede har 50 stykker meldt seg på kurset. Bjørn Holter Christensen som er ansvarlig for kurset satser på mer markedsføring fremover.

– Vi har også snakket om et oppfølgingskurs. Liv har mye stoff å øse av, så det er ikke noe problem, sier Christensen optimistisk.

I snitt er deltakerne litt over femti år, og Christensen understreker at det er viktig at deltakerne er fortrolige med data slik at de klarer å håndtere både kurset og Legacy. Kurslederen har fått telefoner fra fortvilte deltakere som ikke har kommet seg inn i dataprogrammet.

– Deltakerne bør ha en grunnleggende dataforståelse, selv om vi har prøvd å bruke teskjemetoden, sier Christensen.

Det er ment at deltakerne skal klare å bli ferdige i løpet av ett års tid. I alle de fem modulene er det oppgaver som skal løses og sendes inn. Man regner med at folk minst skal bruke 40 timer på kurset.

Etiske retningslinjer for DIS-medlemmer

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Ad-hoc utvalget "Etikkutvalget" fikk i 2008 mandat til å utarbeide etiske retningslinjer for medlemmer, tillitsvalgte og ansatte til bruk i deres arbeid på alle nivåer i organisasjonen. I tillegg skal utvalget peke på etiske verdinormer som er aktuelle i slektsforskningsarbeidet og som er forankret i gjeldende lover og forskrifter. Vi bringer utdrag av disse retningslinjene. Hele dokumentet kan leses på DIS-Norge sine nettsider.

Etiske retningslinjer skal peke ut akseptert retning ved vanskelige valg der det er tale om etiske verdier. Valget vil bero på forskerens moral og vedkommendes grunnleggende etiske holdninger, konkluderer etikkutvalget, som har bestått av leder Ragnar T. Samuelsen, Arne Langeland og Greta Hysvær. Finn Karlsen og Astrid Tvedten har vært konsultative medlemmer.

"For å sikre tillit til og godt omdømme for slektsforskningen, er det nødvendig at vi som slektsforskere kjenner til og følger grunnleggende og grensesettende etiske verdinormer. Hvilke etiske retningslinjer og verdinormer skal så gjelde for slektsforskere? Slike som er gyldige for slektsforskning generelt, vil også være gyldige for oss som er medlemmer av DIS, men i tillegg vil det for DIS være nødvendig at også ansatte og tillitsvalgte i organisasjonen har bevisste holdninger til gjeldende etiske retningslinjer og verdinormer." skriver utvalget som har laget etiske retningslinjer og verdinormer plassert under ovennevnte verdisett med sine fire kjernebegreper: ansvarlighet, faglighet, nøyaktighet og varsomhet.

Det gjelder å opptre ansvarlig og ansvarsbevisst, og å vise lydighet overfor gjeldende lover og regler slik at disse blir etterlevet. Dette vil særlig gjelde personopplysningsloven og åndsverksloven.

Det er også nødvendig å vise ansvar for de konsekvenser som en uetisk og umoralsk opptreden kan få både blant våre medmennesker og i det sosiale samfunn der vi opptrer.

Spørsmål om samtykke, forvaltning av personopplysninger i overensstemmelse med personvernrettslige prinsipper og avverging av misbruk melder seg med stor tyngde i forhold til personlige opplysninger og personvern. Jamfør Datatilsynet:

Du må ikke gi fra deg eller publisere personopplysninger som er sensitive og som gjeldende person enten ikke har gitt samtykke til å spre, eller med stor sannsynlighet selv ikke ønsker skal bli spredd.

Det er ikke lov å gjengi eller vise offentlig fotografi som avbilder en levende person, uten samtykke av den avbildede.

Husk vernetid for bilder og personopplysninger.

Etisk ansvar utvikles og forsterkes helst gjennom det å skape sin egen identitet, i vårt fagfelt knyttet til slektsforskningsarbeid, altså til arbeid med personhistorie og slektshistorie. Utviklet ansvarsbevissthet er en nødvendig moralsk beredskap som bidrar sterkt til å forebygge flauter og ansvarsløshet.

En inkluderende og imøtekomende opptreden vil fremme en følelse av likeverd.

Misbruk av andres arbeider kan rammes av åndsverkloven.

Feilaktige opplysninger skal generelt rettes og eventuelt beklages snarest mulig.

Legg vekt på nøyaktighet (sannhet, punktlighet, presisjon, etterrettelighet, ærlighet) kvalitet, åpenhet, dokumentering.

Det er viktig å opptre punktlig nøyte i alle forhold. Ved slik opptreden skapes og opprettholdes tillit til og godt omdømme for slektsforskningsarbeidet i DIS-Norge.

Vær kritisk i valg av kilder, og kontroller at opplysninger som gis, er korrekte.

Legg vekt på sannhet og saklighet i innhold ved presentasjon av data og resultater.

Gjør ved publisering klart skille mellom det som er faktiske opplysninger og det som er kommentarer.

Sørg for at overskrifter, henvisninger, ingresser og inn- og utannonseringer ikke går lenger enn det som det finnes dekning for i stoffet.

Det er god skikk å oppgi kilden når opplysninger er hentet fra andre.

Om mulig skal fotograf oppgis når bilder publiseres.

Bilder som brukes som dokumentasjon må ikke endres slik at de skaper et falskt inntrykk.

Manipulerte bilder kan bare aksepteres som illustrasjon når det tydelig fremgår at det dreier seg om en montasje.

Be om tillatelser (informert samtykke), og lag gjerne skriftlige avtaler om bruk av andres data og bilder. Anfør avtalte tillatelser.

Høy aktivitet i Bodø

TEKST OG FOTO: AINA JOHNSEN RØNNING

Salten Slekthistorielag ble stiftet i oktober 1992. I juni 1993 meldte de seg kollektivt inn i DIS-Norge. I dag er de et av de mest aktive DIS-lagene.

I Bodø arrangeres det DIS-møte hver måned, og om sommeren drar man ut på tur. 40 til 70 stykker møter opp, blant dem en del ikke-medlemmer.

– Om vi ser at folk som ikke er medlemmer møter opp gang etter gang, ta vi en prat med dem og forteller dem at de bør bli medlem av DIS, sier Viggo Eide som har vært leder i Bodø i ikke mindre enn 13 år.

– Jeg har lenge hatt ønske om å bli avløst, og nå er det håp om at vi får det til. Man må jo bare slutte, ingen er uunnværlig, sier Eide med et smil.

Ingen god slektsforsker

Eide er kontorsjef i Nordland fylkeskommune, og vi får en avtale med ham etter jobb i sensommerværet på kaia i Bodø. Egentlig ville han bli lærer, men endte opp som byråkrat og slektsforsker. Lokalpolitisk aktiv har han også vært.

– Jeg satt i bystyret og i formannskapet, men folk ringte bare til meg når de var sinte fordi jeg hadde gjort en dårlig jobb, eller for å påvirke et vedtak. Gjorde jeg er bra jobb, var det ingen som ringte. Da fikk man ikke akkurat motivasjon for å forsake familielivet til fordel for politikken. Nå ringer folk og ber om hjelp i slektsforskningen sin, og da henviser jeg dem videre. Jeg er ikke noen god slektsforsker og når bare Laila Norman Christiansen – tidligere leder i DIS-Oslo/Akershus – til knærne, ler Eide. Fra lokalpolitikk til lokalhistorie, er ikke det to sider av samme mynt?

Det var tilfeldig at Eide startet med slektsforskning for 17 år siden. Han var på jakt etter et passende navn til sitt andre barn. Han og kona bestemte seg for å finne et bak i slekta, og endte opp med Elling som begge hadde forfedre som het. Etter at slektsinteressen var vekket ble det styreverv på Eide. I dag har DIS-Salten Slekthistorielag 600

medlemmer, hvorav 200 bor i Bodø.

– Det er en utfordring for DIS at mange slektsforskere sitter alene på små steder. Man burde få til et samarbeide eller overlapping mellom små DIS-grupper og lokale historielag med slekthistoriegrupper, foreslår Eide.

Godt samarbeid med lokalavisa

En årsak til at DIS-Salten Slekthistorielag har fått til en såpass høy aktivitet, er det gode samarbeidet de har fått til med Avisa Nordland. Alle møtene får gratis omtale i avisens ”ut”-sider. Eide oppfordrer andre lokallag til å være mer proaktiv.

– Vi fant en journalist i lokalavisa som var historisk interessert, og sender stoff og bilder direkte til henne. I tillegg bruker vi mailinglister, Origo og Facebook for å holde mer direkte kontakt med medlemmene, sier Eide.

Utarbeider verneplan

Lokallaget samarbeider også direkte med kirkevergen om å få laget verneplan for gravminner. Slike verneplaner er i liten grad utarbeidet i Norge. Hurum er blant de som har laget en slik plan – men uten hjelp fra DIS.

– Dette har vært et positivt samarbeid for oss. Vi går gjennom kirkegårdene og lager en tilråding sammen. Blant annet fikk vi reddet de to siste sjøsamiske gravene på Bodin. Det var ingen slektninger til å ta over ansvaret for gravene, og steinene, som var ganske spesielle, skulle fjernes. Sammen med kirkevergen kan vi vektlegge både historiske kriterier, unike gravminner og det som går på helheten i et område. Jeg mener at man også bør se på om steiner kan snus og gjenbrukes, eller om man rett og slett burde hatt en slags miljøgebyr på gravsteiner, slik at det fantes penger til å ta vare på gamle gravsteiner, sier Eide.

Kirkegårdsvandringer

DIS-Salten Slekthistorielag er mer historisk foku-

sert enn en del andre lokallag, og man arrangerer ulike historiske vandringer, som for eksempel kirkegårdsvandringer. Dem har man hatt tre av i Bodø, noe som har gitt anledning til å fortelle medlemmer og publikum historiene bak gravsteinene. Lokallaget har også vært en del av Bodø kommunes program ”Kjenn Bodø”.

– Vårt mål er å gi litt kjøtt på beina til folks slektsforskning. En typisk nordlending er en trønder. I tillegg kom det samer fra Sverige og gudbrandsdøler til de gode landbrukskommunene i Nordland. Sogningene som ikke hadde råd til å dra til Amerika, dro til Vesterålen og fisken der. Min bestefar kom fra Trøndelag i 1898, så jeg er en typisk nordlending, sier Eide.

Gruvesluser godt dokumentert

Man drar også veksler på andres gode arbeid i nord. Sulitjelma har en spesiell historie med gruvedrift som trakk folk fra Norge, Sverige og Finland. Sulitjelma endret seg på tjué år fra å være et grisgrendt jordbrukssamfunn til å bli en gruveby på 3000 innbyggere – større enn Fauske. De som kom til Sulitjelma i begynnelsen av 1900-tallet fikk ikke bli uten jobb, og de fikk ikke jobb uten bolig. De eneste boligene som var å oppdrive ble drevet av Bolaget, noe som førte til at alle gruvearbeiderne ble nøye registrert. Har du en gruvesluser i familien kan du dermed finne ham ved å søke på hjemmesidene til Sulitjelma historielag. Eventuelt kan man prøve seg med en e-post til Arkiv i Nordland, som også sitter på denne dokumentasjonen.

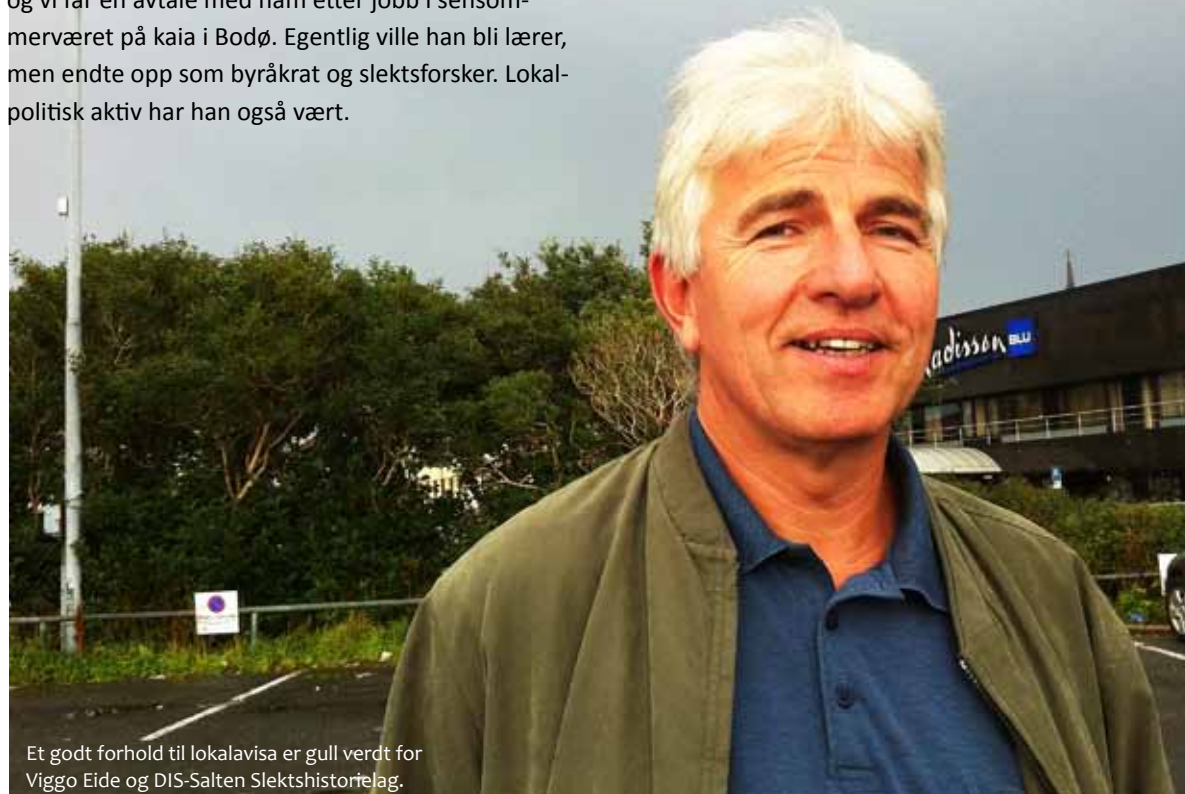
<http://sa.disnorge.no/>

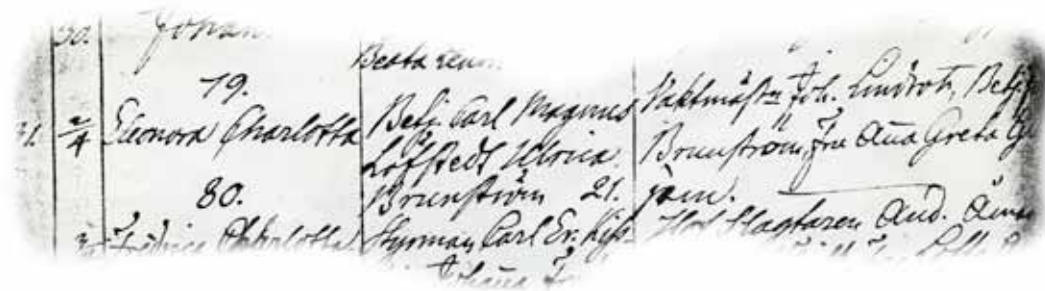
<http://www.kirken.bodo.no/wips/835261011/new-sld/1156923434/>

<http://www.sulisavisa.no/historielag/>

www.arkivinordland.no

<http://sa.disnorge.no/dodsboskifter>

Blått blod i Snillfjord

Dette er en avfotografering gjort hjemme hos Leidulf Hafsmo og ifølge Hafsmo er dette Hans Kungliga höghet Hertig Fredrik.

Det er Morten Antonsen som har skrevet saken og tatt bildet, og saken har vært tidligere trykket i Adresseavisen.

Var hun virkelig datter av svenskekongens bror eller serverte hun bare en utrolig skrøne? Eleonora Charlotta fortalte selv om sitt opphav og i dag tyder mye på at hennes etterkommere i Hemne har blått blod i årene.

Vi lar historien starte i den ærverdige Katarina kyrka i Stockholm. Datoen er 2. april 1799 og to dager gamle Eleonora Charlotta blir båret til dåpen. Barnets mor er Ulrica Elisabeth Brunström, som de siste tre årene har hatt stilling som tjenestepike ved det svenske hoffet. Som tatt ut fra et eventyr er det tre yndige prinser ved dette hoffet, prins Gustav, prins Karl og prins Fredrik Adolf. Hva de unge, ugifte prinsene bedrev tiden med bak slottsmurene, vet vi ikke. Datidens pressefoto, et maleri fra 1771, tyder på at prinsebrødrene var opptatt av byplaner og festningsverk. Men livet ved hoffet bød nok på mye mer. La oss fortsette med dåpen i Katarina kyrka i Stockholm.

Utad er det lite som tyder på at det er noe spesielt med denne dåpen. spennende blir det først når man spør hvem som er barnets far. -I kirkeboken står en Carl Magnus Löfstedt oppført som far, men jeg tviler på at det er korrekt at han var den biologiske faren. Mannen som mer enn 200 år etter dåpen betviler det som står i kirkeboken, er Leidulf Hafsmo i Snillfjord. Leidulf Hafsmo (77), lokalhistoriker i det gamle Fosen fogderi, har studert legenden om Eleonora Charlotta nøye. Og har Hafsmo rett, er det mange fra Snillfjord og Hemne som stammer fra kongehus både i Sverige og andre land i Europa.

Vi sitter hjemme på gården til Leidulf Hafsmo, omtrent midtveis mellom Orkanger og Hitra. Snur man litt på kartet, ser man at gården ligger nesten like langt fra Trondheim som fra Kristiansund. Her har familien Hafsmo eid gården siden tidlig på 1700-tallet, skjønt det er funnet 1000 år gamle spor

etter drift her. Gjennom årene har det meste dreid seg om slekt og historie for Leifulf Hafsmo. Men i yrkeslivet endte han opp som tannlege i Trondheim. -Mange lurer på hvorfor jeg ble tannlege, men grenda vår heter jo Tannvikvågen. Så da ble det bare slik, ler Hafsmo. Kårkallen vil ha mindre fokus på seg selv. Han vil heller tilbake til det svenske kongehuset.

Marriage de raison

-Foreldrene til Eleonora ble gift bare fem måneder før dåpen. Geografisk avstand, økonomi og andre forhold gjør at jeg ikke tror Carl Magnus var barnets biologiske far, sier Hafsmo. Det er kongelig svung over navnet Carl Magnus, men han var bare en vanlig tjener ved godset Löfstad. Dette godset lå 30-40 mil unna slottet og jeg tror han ble plukket ut av kongehusets venner for et såkalt Marriage de raison, et fornuftsekteskap. Med ekteskapet ser det ut til at også denne Carl Magnus får seg jobb ved det svenske hoffet. I det svenske riksarkivet finnes det i alle fall papirer på at Carl Magnus ble Lakej hos Hans Kungliga höghet Hertig Fredrik.

-Henger dere med, spør lokalhistorikeren Hafsmo undrende. Det blir noen navn og flere årstall her, men merk dere i alle fall Hertig Fredrik.

Förrymt

Vesle Eleonora Charlotta og hennes foreldre er fortsatt ved det svenske hoffet. De aller første årene skjer det ikke så mye spesielt. Men vinteren 1803-1804 drar Hertig (hertug) Fredrik på helsereise til sydf Frankrike. Helsen er ikke bedre enn at hertugen dør i Montpellier, 53 år gammel. Og med dette dødsfallet skjer det noe merkelig, i alle fall til å være tidlig på 1800-tallet. Carl Magnus Löfstedt bare forsvinner fra sin kone Ulrica Elisabeth. Förrymt, står det i den svenske husförhörlängden. Förrymt! Hvorfor forlot Carl Magnus sin kone og sitt barn? Og hvorfor samtidig som hertugen, bror til kongen,

Leidulf Hafsmo i stua hjemme på gården sin.

døde? -Jeg er klar over at jeg setter frem en rekke indisier. Men samtidig vil jeg peke på at jeg sammen med ansatte hos Stockholms stadsarkiv og i andre arkiver har funnet flere kilder som peker på at hertug Fredrik kan ha vært den virkelige far til Eleonora Charlotta.

Snillfjord

Årene går og Eleonora treffer nordmannen Ments Mentsen Schielderup. Eleonora og Ments gifter seg i Lesja kirke 17. mai 1821. Paret starter en omflakkende tilværelse, både til Røros, Vinjeøra og Kristiansund. Det er i denne tiden Eleonora forteller den utrolige historien om sine foreldre. -Muntlige gjenfortellinger i Snillfjord sier at hennes rette far var en person ved det kongelige svenske hoff ved navn Fredrik. Hennes far skal ha vært meget nær beslektet med den daværende svenske kongen. Ved folketellingene i 1865 og 1875 skriver hun navnet sitt som Eleonora Charlotta Fredriksdatter, ikke Eleonora Charlotta Carlsdatter. Ved det svenske hoff finnes det i alle fall en Fredrik - Hertug Fredrik av Östergötland, bror til den svenske Kong Gustav III.

Åtte barn

Etter en omflakkende tilværelse slo Eleonora Charlotta og familien seg ned i Hemne i 1836. Men livet i Hemne og Snillfjord i Sør-Trøndelag ble neppe noen

dans på roser for henne. Eleonora Charlotta var jo svensk og det var ikke mange år siden Norge og Sverige hadde vært i krig med hverandre. Kirkebøker rundt om i Norge har oppføringer om familien og betegnelser som omreisende, handler og løse folk går igjen. Hvordan Eleonora Charlotta og hennes familie ble mottatt i Hemne og Snillfjord da hun fortalte historien om seg selv og det svenske hoffet, vet vi lite om. Man kan ikke se bort fra at janteloven eksisterte også den gang. Livet i Norge må i alle fall ha vært svært forskjellig fra de første årene som hun tilbragte ved det svenske hoffet. Hennes mann Ments Mentsen Schielderup døde i 1838, 55 år gammel. Eleonora Charlotta var yngre, bare 39 år. I tillegg til sine syv barn var hun gravid.

De siste årene av sitt liv vekslet hun på å bo hos sine barn. Den 14. november 1881 døde Eleonora Charlotta og hun ble gravlagt på Hemne kirkegård.

-Det er klart det i Trøndelag og resten av Norge må finnes en rekke etterkommere etter Eleonora Charlotta og derved trolig det svenske kongehuset. Jeg vet det er arrangert slektstreff for disse etterkommerne og historien fra det svenske kongehuset er godt kjent innen familien. Men ellers i Trøndelag er det få som har hørt historien. -Noen kjente etterkommere? - Det må bli idrettsmannen Martin Stokken (1923-1984). Med OL-sølv og Egebergs ærespris må det bli Stokken.

ANNONSER

Vi kan hjelpe deg med å binde inn
alt arbeidet med slektsboken.
Gi boken en innbinding som gjør den
velegnet som gave til familien.

Julius Ørenberg Bokbinderi AS, Fernanda Nissens gate 3, 0484 Oslo, julius@bokbinderi.net, Tlf: 23 05 80 20

JULIUS. ØRENBERG BOKBINDERI
HÅNDVERK SIDEN 1860

AMERIKABUSSEN

Spennende reiser til USA

Pakketurer i 2012

- Musikkur: Jazz, blues, country og Elvis!
26. april til 8. mai 2012
- Kyst til kyst i USA via Grand Canyon
22. mai til 10. juni 2012
- En smak av USA og Canada
2. september til 17. september 2012
- Kyst til kyst i USA med Norsk Høstfest
18. september til 7. oktober 2012
- Route 66 - fra Chicago til Los Angeles
20. september til 8. oktober 2012
- Kyst til kyst i Sør-Amerika
1. november til 16. november 2012

www.amerikabussen.no
overseas travel

 www.overseastravel.no
Tel: +47 988 33 720
post@overseastravel.no

Medlemsfordeler i DIS-Norge

- Medlemsbladet «Slekt og data» med mye slektsfaglig stoff tilsendes fire ganger i året.
- Full tilgang til våre hjemmesider med mye informasjon og faglig stoff.
- Mulighet til å bidra til DISTreff der du kan treffe andre slektsforskere som kanskje vet noe om din slekt. Som bidragsyter til DISTreff, får du brukernavn og passord slik at du kan lete i svensk, dansk og finsk database.
- Tilbud om å delta på medlemsmøter, kurs og andre arrangementer fra det laget du geografisk tilhører og fra sentralt hold.
- "Fadderordning". Du kan få tips og hjelp fra en etablert slektsforsker de første 12 månedene av ditt medlemskap.
- Rabatt på briller og synstest fra Interoptik og Brilleland.
- Rabatt på bredbånd (internett) fra Telenor.
- Rabatt på diverse varer som slektstavler og bøker (se disbutikken www.disnorge.no/cms/disbutikk.html)
- Rabatt på bokinnbinding og trykking.
- Rabatt på «Genline» og «Svar» for dem med slekt i Sverige.
- DIS Norges medlemmer kan også få kjøpt varer som Norsk slekthistorisk forening (NSF) har til salgs (genealogi.no/NSF/nsf_og_dis-produkter.htm)
- Norsk slekthistorisk forenings populære anetavler.
- Dublettsalg av bøker fra biblioteket.
- NSF's t-skjorte og nål.
- NST (Norsk slekthistorisk tidsskrift) og Genealogen.

ABBYY FineReader professional

AV JARLE HANNISDAL

ABBYY FineReader er et OCR Program (OCR - optical character recognition) eller på godt norsk: Et program for optisk tegngjenkjenning. Et OCR program gir en:

- mulighet til å konvertere scannete dokumenter, PDF, bildefiler og foto (m. tekst) til redigerbar tekst.
- rask tilgang til redigerbare data basert på trykte kilder

I 2010 begynte enkelte av medlemmene i DIS-Hordaland, med Tore Mehl i spissen, å se på forskjellige programmer som kunne brukes i registreringsarbeid av trykte eller maskinskrrevne kilder. Vi falt raskt ned på ABBYY FineReader Professional som alternativet man gikk videre med. Man fant at dette var det beste programmet og det hadde fått best kritikk bla. av PC Magazine. Programmet har også to funksjoner som ingen av deres konkurrenter har. En tabelfunksjon som gir en mulighet til å overføre tabell eller tekst som står i kolonner over til Excel, en funksjon som er nødvendig for typisk kilderegistrering. Programmet har også en funksjon som tillater en å konvertere et bilde funnet på internett til redigerbar tekst.

Etter en del arbeidsmøter har DIS-Hordaland funnet frem til en fornuftig og effektiv metode å arbeide på. Resultatet ble Stemmeberettigte i Bergen for 1934. Her klarte man etterhvert ca 10 sider i timen ferdig korrekturlest og klar for overføring til en database.

ABBYY gjenkjenner automatisk om det er kolonnebasert tekst eller

vanlig tekst. Men det er lettere å definere hvilken type tekst som man ønsker å behandle når du arbeider i programmet. ABBYY kan lese direkte fra scanner eller hente inn fra fil. Den kan lese alle bildeformater og PDF.

Programmet kan også skanne og overføre direkte til Excel, Word og PDF. Bilder med tekst til Word og Excel. Konvertere dokumenter og bilder til søkbare pdf format.

I løpet av vinteren vil det ligge en enkel Powerpoint presentasjon av arbeidsmetoden DIS-Hordaland har benyttet på DIS sin hjemmeside. Som DIS medlem får du også programmet til en meget redusert pris. Send en epost til undertegnede.

Mer informasjon er å finne på www.abbyy.com (Bilde1)

Litt om å arbeide med ABBYY

Skjermen er delt inn i 3 hoveddeler:

- Del 1 viser bilde av det dokumentet du arbeider med, og som lest av ABBYY. Her kan du definere om det er tekst eller et bilde som er på siden - om du skal lese det som ren tekst eller som en tabell - eller begge deler. Du kan også velge bort bilder og andre elementer som du ikke ønsker at skal konverteres.
- Del 2 viser resultatet etter at programmet har digitalisert innholdet.
- Del 3 viser et forstørret bilde av den siden som du startet med. Meget greit å bruke til å lese korrektur fra. (Bilde2)

Alle delene av skjermen kan justere slik du ønsker.

Hvis du velger at den skal lese

en tabell, velger du tabell øverst og merker det området som du ønsker at den skal lese fra. Trykk deretter Read. Hvis det mangler noen linjer i tabellen kan man ved å høyreklikke på tabellen få opp en verktøylinje. Her kan man legge til og fjerne linjer som definerer kolonner og rader. Når man er fornøyd trykker man på Read en gang til og resultatet vises i del 2. (Bilde4,5)

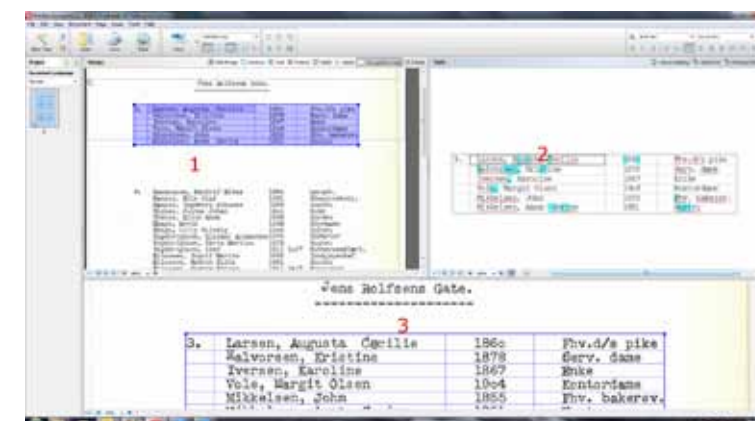
Her vil du finne resultatet tabelarisk og man har her en mulighet til å korrigere tekst som programmet har lest feil. Når du trykker på en del av teksten vil du automatisk få opp bildet av originalen på del 3. Man har da mulighet å rette det som måtte være feil. Det er mye raskere å rette feilene i ABBYY enn å gjøre det i Excel senere siden man hele tiden har originalkilden tilgjengelig i del 3. Unntak kan være enkelte generelle feil som kan gå igjen i kolonner, f. eks o (null) istedet for O eller 1 (en) istedet for liten-I. Slike endringer er lettest å utføre når man har fått resultatet lagret til Excel eller Word. For å forenkle korrekturlesing anbefales det at man setter skrifttypen Courier New i del 2 da denne skrifttypen gir bedre skille mellom tall og bokstaver.

Når man har lest igjennom og eventuelt korrigert teksten trykker man på Send eller Save. (Bilde 6,7) Her kan man velge om en vil lagre det eller sende det til et annet program. F. eks Excel

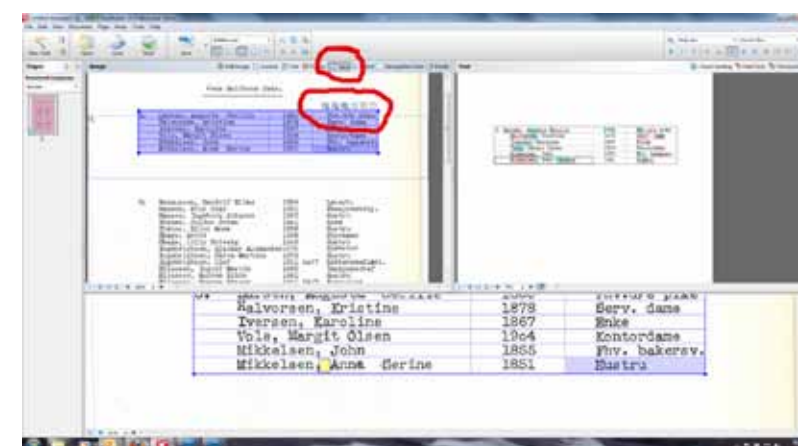
Dette var en enkel forklaring på bruk av ABBYY. Spørsmål kan rettes til undertegnede.

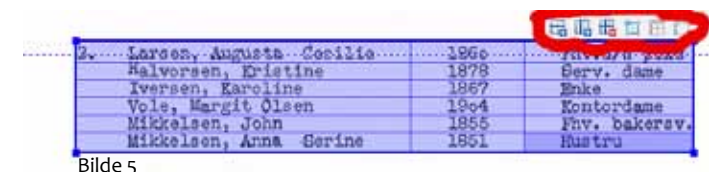
Bilde 1

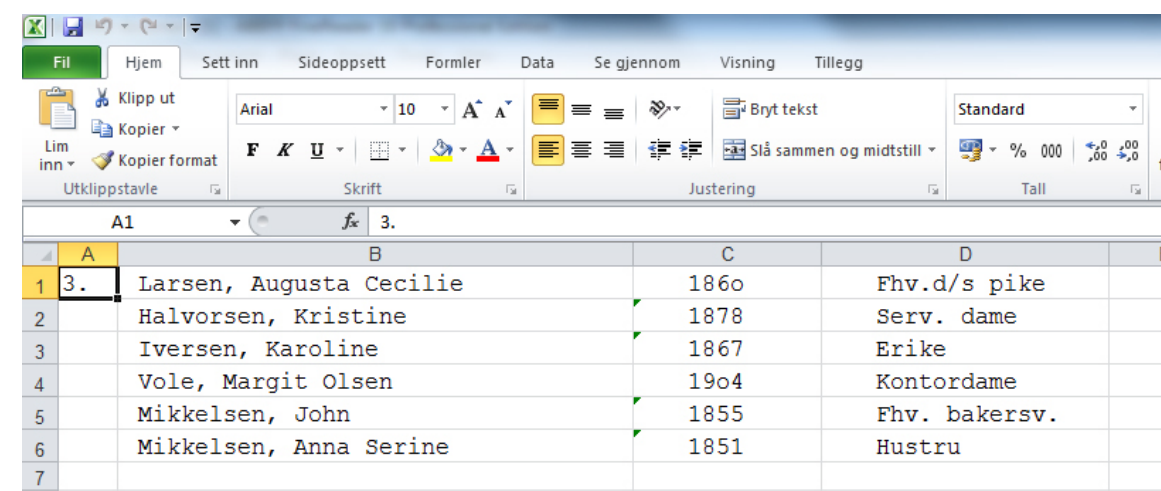
Bilde 2

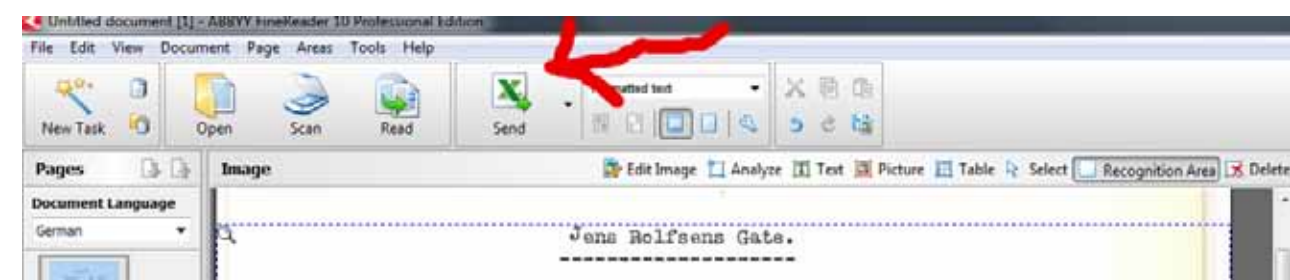
Bilde 4

Bilde 5

Bilde 6

Bilde 7

Profilen: Jan Eri Datahjernen i DIS-Norge

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Jan Eri har både fått hedersplakett og DISbjørn. Nå satser han på å langsomt trappe ned DIS-arbeidet og trappe opp egen slektsforskning. Vi får se hvordan det går...

Vi treffer Eri i en bedrift som arbeider med teknologi for å stoppe og overvåke korrosjon på armeringsjern i betong på Tranby i Lier, der han nå er daglig leder. Sivilingeniøren var med å starte virksomheten fra eget hjemmekontor i Oslo, men måtte finne et mer egnet sted da bedriften vokste seg ut av privathjemmet. Noen år senere besøkte Per Henrik Bache Eri på kontoret og spurte om ikke han hadde lyst til å bli leder av DIS-Norge.

- Jeg hadde knapt nok vært på et møte, så du kan si jeg ble passe overrasket og ba om en veldig lang betenkningstid. Ikke hadde jeg slektsforsket så lenge heller. I 1993 var jeg på en slektssamling som min fars onkel tok initiativ til. Der oppdaget jeg at jeg hadde skremmende lite oversikt over egen familie. Jeg prøvde meg da med å systematisere i et slektsprogram, men det var elendige greier. To år senere begynte jeg å se på det igjen, og jeg fant DIS-treff. Det var såpass spennende at jeg meldte meg inn i DIS. Så deltok jeg på de svenske slektsforskerdagene. Der kjøpte jeg mikrofilmleser, som var hot da, og skrev et innlegg på nett som ble plukket opp av DIS og trykket i Slegt og Data. Derfor kjente Per Henrik Bache til meg, sier Eri.

Organisasjon med voksesmerter

Etter den lange betenkningstiden sa Eri ja til ledervervet, og satt som leder fra 2000 til 2004. Han husker tiden som krevende, og innsatsen fra dyktige DIS-veteraner i styret var uvurderlig. DIS var en organisasjon med voksesmerter, og frontene mellom DIS-Norge og Norsk Slekthistorisk Forening var fortsatt steile i deler av miljøet.

Da jeg tok over som leder var frontene steile, men NSF fikk da en DIS-positiv leder i Lars Løberg. Løberg sa ja til å sitte i styret i DIS-Norge, og vi fikk

etter hvert til et godt samarbeid mellom de to organisasjonene. Nå opplever jeg at de to organisasjonene har lagt den grunnleggende uenigheten bort. I dag drifter jo vi NSF's websider på våre webservere. Det ville vært utenkelig for 10 år siden. Vi har i lange perioder vært en organisasjon med voksesmerter. I forkant av at jeg tok over ledervervet kollapset medlemsregisteret slik at vi ble nødt til å sende ut et brev til alle medlemmene og spørre om ikke de kunne gi tilbakemelding om hvorvidt de hadde betalt kontingenten. Ikke en gang det hadde vi oversikt over, ler Eri.

- Er det noen store seire du husker fra din lederperiode?

- Det må være da Arkivverket fikk penger til å digitalisere kirkebøkene. Vi drev sammen med bl.a. NSF intens lobbyvirksomhet for å få departementet til å se viktigheten i å få disse digitalisert. I 2004 ga departementet etter, og riksantikvaren ringte oss og takket for det viktige lobbyarbeidet vi hadde gjort. Norge er unikt for slektsforskere ved at så mye er gratis. I Sverige må man betale for det meste, mens Danmark har mindre komplette tjenester enn oss. Resten av Europa mangler tilsvarende ressurser, eller man må betale for å søke i dem, sier Eri.

90 000 unike brukere i måneden

Nå er Jan Eri sekretær for NORGEN og leder for faglig utvalg for internett i DIS. Men, først og fremst er han en av DIS-Norge sine fremste dataressurser. Han og de andre i det faglige utvalget er rett og slett hjernene bak det meste under nettsidene og databasene.

- Selv om vi gjør dette på frivillig basis og ikke får betalt for det, skal man utenfra ha et inntrykk av at dette er solid, og «tryggere» enn riksarkivet. Derfor kjøper vi tjenester som sikkerhetskopiering, og vi leier plass i et atombombesikkert lokale for servere. Vi drifter til og med websidene til Norsk Lokalhistorisk Institutt som ligger under departementet på våre servere. Vi skal være proffe, samtidig som at vi

Jan Eri understreker at han bare er en av datahjernen i DIS-Norge

er frivillige og det må være morsomt og kreativt å jobbe med internett-tjenestene våre, sier Eri.

- Hvordan var nettsidene da du tok over i 2000?
- Hehe, veldig statiske. Da hadde vi relativt enkle serversider på et webhotell hos Telenor. I 2000 kjøpte vi egen maskin, og satset på åpen kildekode og Linux. Etter hvert fikk vi plass til mer interaktivitet på nettsidene, og publiseringsløsninger kom opp. I 2004 kom Slechtsforum, og da begynte det virkelig å bli svung over tingene, sier Eri.
- Hvilke planer har dere fremover for disnorge.no?
- Vi vil gjerne at de ulike tjenestene skal oppleves som mer enhetlige tjenester. Slechtsforum henger litt igjen, og vi venter på å få på plass full påloggingsintegrasjon. Når det er på plass er det på tide at vi går over til neste nivå, og ser sidene mer fra et brukerståsted. De tekniske løsningene er stort sett på plass, nå må brukerne oppleve mer nytteverdi av sidene. Vi ser for oss mer funksjonalitet slik at man for eksempel kan linkes til informasjon i de andre databasene når man finner treff i en database, forklarer Eri.
- For medlemmer, eller for alle?
- Vi kan ikke lukke tjenester som allerede er åpne, og det meste på disnorge.no er åpent. Kun Slekt og Data og deler av DIS-treff krever medlemskap. Nå vil vi gjerne at medlemmene skal få mer igjen for medlemskapet sitt, og ny funksjonalitet med integrerte netjtjenester vil kunne bli en slik medlemsfordel.

- Tåler nettsidene flere besøkende?
- Vi har 90 000 unike brukere i måneden på vinterhalvåret. Mesteparten av det er Slechtsforum og Gravminnene. Når vi får medieomtale har vi sett at serverne våre ikke har klart trafikken, men da har vi gått inn og optimalisert i koden, laget cash-løsninger og gått inn med andre tiltak. Nå skal ikke dette være et problem lengre, håper Eri.

HiFi-nerd

Eri har 7-8000 personer i slechtsbasen sin, og er på enkeltlinjer kommet tilbake til 1500-tallet. Også her er det tråder han håper han kan plukke opp når han får litt mer tid til egne hobbyer. Eri har nemlig tid til egne hobbyer. Blant annet er stua innredet ut fra hvordan han best kan få mest mulig perfekt lyd ut av stereoanlegget sitt. Det var HiFi-interessen som førte Eri inn i studier ved NTH, som igjen ga han en sivilingeniørtittel i elektro data. Kommer han seg ut av kontoret eller stua, er det båt eller geocaching som gjelder.

- Geocaching lå lenge nede, men da smart-telefonene kom med god gps-programvare ble det enklere å spontangeocache. Dermed får jeg stadig innfall når jeg er på nye steder og kan hive meg rundt å finne noe spennende som ligger gjemt rundt oss, sier Eri.

Troms fylkeskommune viser vei:

Slektshistoriske kilder i Troms

AV RAGNAR T. SAMUELSEN

Dette er en oversikt over kirkebøker, folketellinger og en del andre historiske kilder for Troms fylke, blant annet noe materiale fra sorenskriverembetene. Mikrofilmer, mikrofilmkort og trykte kilder finnes tilgjengelig ved Tromsø bibliotek og byarkiv/ Troms fylkesbibliotek. Ved å klikke på lenken til det ønskede materialet, kommer man til Tromsø bibliotek og byarkiv/Troms fylkesbiblioteks katalog. I tillegg er det lenket til digitalt kildemateriale som omfatter Troms fylke hos Digitalarkivet, Arkivverket og Registreringssentralen for historiske data (RHD). Katalogen er organisert etter dagens kommunegrenser, med en beskrivelse av den enkelte kommune og eventuelle endringer i kommunegrenser. Det er lenket til andre sokn eller prestegjeld som er lagt til eller har ligget under kommunen, men som enten er skilt ut eller på annen måte har endret tilhørighet og/eller navn. Kommunebeskrivelsene

er hentet fra Statsarkivet i Tromsø.

Oversikten er utviklet for å gjøre det lettere for brukeren å se alt materialet som omhandler den enkelte kommune samlet.

- Om kirkebøker
- Om folketellinger
- Om skiftemateriale

Artiklene er hentet fra Digitalarkivet.

- Prestegjeld og sokn i Troms

Soknehistorikk hentet fra Arkivverket.

Informasjonen ovenfor er hentet fra nettsiden som Troms fylkeskommune åpnet og presenterte for pressen i juni 2011, i nærvær av representant fra DIS-Troms. Det finnes en nettlinke til denne oversikten hos www.disnorge.no/tr.

Kjenner du noen som fortjener hedersprisen?

DIS-Norge har to utmerkelser «DIS-Bjørnen» og «Hedersprisen». Det er en del som har fått «Bjørn» for sin innsats, mens den andre prisen er adskillig mer eksklusiv. Det stilles strengere krav for å nå opp. Jeg sakser fra retningslinjene: «DIS-Norges Hedersbevis henger enda høyere enn DIS-bjørnen. Det kan tildeles personer som ikke

bare har bidratt med ekstraordinær innsats, men som gjennom sitt virke gjennom flere år også har brakt DIS-Norge og slechtsforskningen i Norge et steg videre.»

Kjenner du noen som fortjener hedersprisen? Fortell det til sekretariatet i DIS-Norge!

”Adopter en Eidsvollsmann”

- et samarbeidsprosjekt mellom DIS-Norge og Riksarkivet

AV METTE GUNNARI

Eidsvollsmennenes etterkommere

Sammen med Riksarkivet har DIS-Norge etablert et nettsted for å samle opplysninger om alle Eidsvollsmenn som satt i riksforsamlingen 17. mai 1814 på Eidsvoll og deres etterkommere. Her skal det bli mulig å finne etterkommere til samtlige 112 representanter.

Det er stor interesse i samfunnet for Eidsvollsmennene og deres etterslekt, og det er grunn til å tro at etterkommerne etter Eidsvollsmennene er mer enn gjennomsnittlig involvert i styre og stell av landet. Vi håper at vi på denne måten kan få frem nye og interessante opplysninger samlet på ett sted. Slektsforskning er i vinden som aldri før, og vi ønsker å møte denne interessen både ved å tilrettelegge alle kilder og ved være med på å tilby tilgjengeliggjøring av private kilder.

Slektsforskere

Idéen er at man ”adopter en Eidsvollsmann” og forsker frem hans etterkommere helt frem til i dag. For å få dette til er vi på jakt etter slektsforskere som synes det er interessant og morsomt å forske frem etterkommerne til disse representantene. Er du interessert i dette så gå inn på hjemmesiden www.eidsvollsmenn.no og les mer. Fyll ut kontaktskjemaet eller send en mail direkte til eidsvollsmenn@disnorge.no

Slektsforum

Det kan være flere slektsforskere som arbeider med samme representant. Dette blir et spennende samarbeid mellom flere forskere og vi regner med at det vil vokse frem et godt og interessant miljø rundt prosjektet.

DIS-Norge har opprettet et eget forum for prosjektet. Her kan alle som har ”adoptert en Eidsvollsmann” logge på og diskutere med andre forskere, både de som forsker på samme representant eller generelt om prosjektet.

Registrering av data

Som publiseringsverktøy av slektstrærne på hjemmesiden har vi valgt TNG (The next generation). Slektsforskerne kan imidlertid registrere sin forskning i sitt vanlige slektsforskerprogram og sende inn en GEDCOM-fil til prosjektet. Alternativt kan dataene registreres direkte i TNG på hjemmesiden. Alle som er med på prosjektet får påloggingsinformasjon og kan selv registrere direkte.

Kilder

Samtlige data som registreres må kildebelegges så langt det er overhodet mulig. Primærkilder som Kirkebøker og Folketellinger må verifiseres ved URL (Uniform Resource Locator), komplett internet-tadresse. Les mer om kilder på prosjektets hjemmeside.

Adopter en Eidsvollsmann

Om prosjektet

Eidsvollsmennenes etterkommere

Sammen med Riksarkivet har DIS-Norge etablert et nettsted for å samle opplysninger om alle eidsvollsmenn som satt i riksforamlingen 17. mai 1814 på Eidsvoll og deres etterkommere. I alt var det 112 representanter på Eidsvoll, noen har stor etterslekt, andre har ingen etterkommere. Vi inviterer til å «adoptere en Eidsvollsmann» og forske frem hans etterkommere helt frem til i

dag. For å få dette til er vi på jakt etter slektsforskere som synes dette vil være en interessant og morsom oppgave! Du kan enten adoptere alene, eller gå sammen med andre. Er du interessert i dette, gå inn på hjemmesiden www.eidsvollsmenn.no og les mer. Fyll ut kontaktskjemaet eller send en mail direkte til eidsvollsmenn@disnorge.no

Slektsforskerskolen del 1

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Hvor i alle dager begynner man? Det er lett å miste motet den første uken som slektsforsker. Da gjelder det å legge lista litt lavere.

Noen blir helt hekta på slektsforskning, men for de fleste begynner det med litt nysgjerrighet. En bibel med familieopptegnelser. En slektstavle man ikke helt forstår. En familiehistorie man lett går seg vill i. Hvem var egentlig gammelomkel Arnold? Og hvorfor kom familien til vestlandet? Slik sniker slektsforskningen seg inn og man begynner å samle sammen kunnskap sakte men sikkert. Vendepunktet kommer med detaljene. Hvor i alle dager finner man dem? Hvordan bli en ekte slektsforsker?

1. Last ned et program

Det første du trenger er et godt dataprogram. DIS-Norge har sluttet å anbefale noen konkrete, ut over at man anbefaler et av de store og profesjonelle programmene. Lokallagene i DIS arrangerer brukergrupper for de mest brukte slektsprogrammene. Det betyr at du kan møte andre som bruker akkurat det programmet du sliter med å finne ut av, noe som kan vise seg å være svært nyttig.

Hvilket program du bør velge avhenger av hvilke behov du har. Embla er et norsk program drevet av en nordmann, og koster noen hundrelapper. Legacy er et amerikansk program som gir deg gode muligheter til blant annet å lage rapporter og bøker om enkeltpersoner eller slekter. Legacy er gratis, men man kan oppgradere for å få en versjon som gir penere anetavler blant annet. Oppgraderingen koster heller ikke så mye. Både BrothersKeeper og Legacy

har norske språkversjoner og nettsider. Slektsprogram som brukes i nettleseren har fått økende popularitet. "The Next Generation" (TNG) og "phpGedView" er to eksempler på dette. DIS-Norge går også god for DISGEN, GRAMPS (Linux/Windows)

Reunion (Mac OS X) og The Master Genealogist/TMG. Program man ikke bør bruke er Familiearkiv, Heredis og Win Family. Grunnen er enkel: Disse programmene har alle alvorlige feil med hensyn på import/eksport av slektsinformasjon. Det betyr at du ikke får med deg all informasjon ut av programmet til et annet slektsprogram.

Siden det er lett å sende slektsinformasjon fra ett slektsprogram til et annet, er det ikke så viktig hvilket av programmene du velger. DIS-Norge anbefaler at man prøver 4-5 programmer før man bestemmer seg. Se hvilke brukergrupper ditt lokallag har, og prøv deg litt frem.

2. Finn andre slektsforskere i familien

Det er garantert allerede noen slektsforskere i familien din. Ikke nødvendigvis i nær familie, så du må lete litt i periferien. Spør tanter og onkler, kanskje de kjenner til noen. Du kommer mye raskere i gang dersom du gratis kan få en gren av familien ferdigtygget av noen andre, så her er det mye å tjene på å ta noen telefoner. Nettbaserte slektstjenester er DIS-Norge tilbakelholden med å anbefale fordi det ikke er programmer man kan laste ned på egen maskin slik at man beholder eierskapet til informasjonen man legger inn, men dette kan være en god måte å komme i kontakt med andre slektsinteresserte i familien. Med en gang du

legger inn et navn som samsvarer med et navn noen andre har lagt inn, får man beskjed om det og kan koble slektræerne sine sammen. Da finner man lett likesinnede i familien, som kanskje sitter på informasjon du selv ikke har. Det er litt dobbeltarbeid, siden man da må legge inn informasjonen både i det slektsprogrammet du har på PC'en din, og på nettjenester som Geni, men i startfasen kan dobbeltarbeidet vise seg å være en lønnsom investering.

Sosiale medier som Facebook er også nyttig i jakten på nålevende slektninger og data om dem. Sjekk hvilke slektninger dine slektninger har som facebookvenner. Selv slektninger som ikke er venners venner kan du sende melding til ved å søke etter dem på Facebook. Og ikke minst; de fleste har lagt inn egen fødselsdato, yrke og fødeby!

3. Snakk med de nære kildene

Du bør snakke med onkler, tanter, foreldre og besteforeldre i to omganger. Først for å finne ut av hvordan slektsreet ditt egentlig begynner. Kartleggingsfasen starter med det helt enkle. Hvem giftet seg med hvem og hvilke barn fikk de. Når er de født og hva var pikenavnet. Skal du nøste deg bakover i slekten, er det viktig å få den nære slekten riktig. Når du er kommet godt i gang med slektsforskningen bør du ta en intervjurunde med den nære slekta di for å få tak i de gode historiene som kan gi farge til familietreet ditt.

4. Finn dato for fødsel og død

Nøkkelen til slektsforskningen er datoene for de store begivenhetene i livet; fødsel, konfirmasjon, bryllup og begravelse. Det er ikke lett å finne disse

datoene, så her må man ha tålmodighet. Når du har en dato, er det lett å gå videre å lete i andre kilder. Dessuten er fødselsdato en sikker identifikasjon på at du følger rett person videre.

Dødsfall opp til 1930 finner du i kirkebøkene. De er stort sett digitalisert og ligger på digitalarkivet. Dødsfallsprotokoller ligger også her. Dersom du har data på en person i familien, kan du finne fødselsdato og dødsdato for de andre ved å gå via DIS-Norges samling over gravminner i Norge. Frivillige DISere har kartlagt kirkegårder med navn, felter og rader. Ofte er mann, kone og mindre barn gravlagt i samme grav, mens andre slektninger ofte begravnes på samme rekke. Er du heldig finner du mange viktige datoer med et tastetrykk.

5. Folketellingene er gullgruver

Nå har du kartlagt familien din så godt du kan, og forhåpentligvis fått noe gratishjelp fra andre slektsforskere i slekta, og du har fått en del datoer du kan jobbe videre med. Nå kan du bruke digitalarkivet på en ny og morsom måte. Folketellingene ligger digitalisert på nett, og med navn og fødselsdato kan du lete opp informasjon om hvor folk har bodd, hva de har jobbet med, hvor mange kyr de hadde på gården og så videre. Dette er et skikkelig detektivarbeid, og det er lett å bli bitt av basillen! Husk å lagre alle treff og lenker, og angi kilder, slik at du senere kan gå tilbake å sjekke kildene. Ikke minst kan det hende at du etter hvert blir mye flinkere til å lese dataene etter hvert som du er blitt en bedre slektsforsker.

6. Finn de gode historiene

Gårdsnavnene, datoene og resten

av informasjonen du har forsket deg frem til ved bruk av digitalarkivet og gravminnesamlingen kan du nå bruke for å lete etter de gode historiene. Bygdebøker er et naturlig sted å begynne dersom du vet hvilken bygd eller gård slekten kom fra. Lokalavisenes arkiver kan brukes, og de fleste er digitalisert. Aftenposten er den avisen som har lagt mest inn i å digitalisere arkivet sitt, men her må du betale litt for å søke. Nasjonalbiblioteket har digitalisert en rekke bøker, og ved hjelp av en enkel søkeboks søker du i disse, samt aviser, samtidig. Det er ikke sikkert at du kommer rett inn i boka, avhengig av opphavsrettigheter, men du får i alle fall tips om hvor du kan lete etter mer informasjon.

7. Bruk DIS-medlemskapet ditt

Når du melder deg inn har du rett til en times gratis og personlig veiledning via e-post. Ingen grunn til å være beskjeden her. DIS-Norge har dessuten en av landets mest brukte nettsider, og det er ikke uten grunn! Her er en rekke nyttige råd, tips og kilder. Ikke minst har man en chat og et forum som er velbrukt. Mer erfarne slektsforskere ivrer etter å hjelpe akkurat deg – enten du står fast i å tyde gammel skrift, eller du sliter med å finne riktig informasjon. Det som virker uoverkommelig for deg, kan være en lett match for de garva slektsforskerne. De aller fleste DISere har levert inn sine egne genealogiske data til databasen DISTreff. Her kan det godt hende du finner noen som har studert deler av slekta di, og som er villig til å gi deg mer informasjon. Sitter du fast på et navn er det bare å poste inn navn og fødselsdato, så kan det hende at noen svarer at de

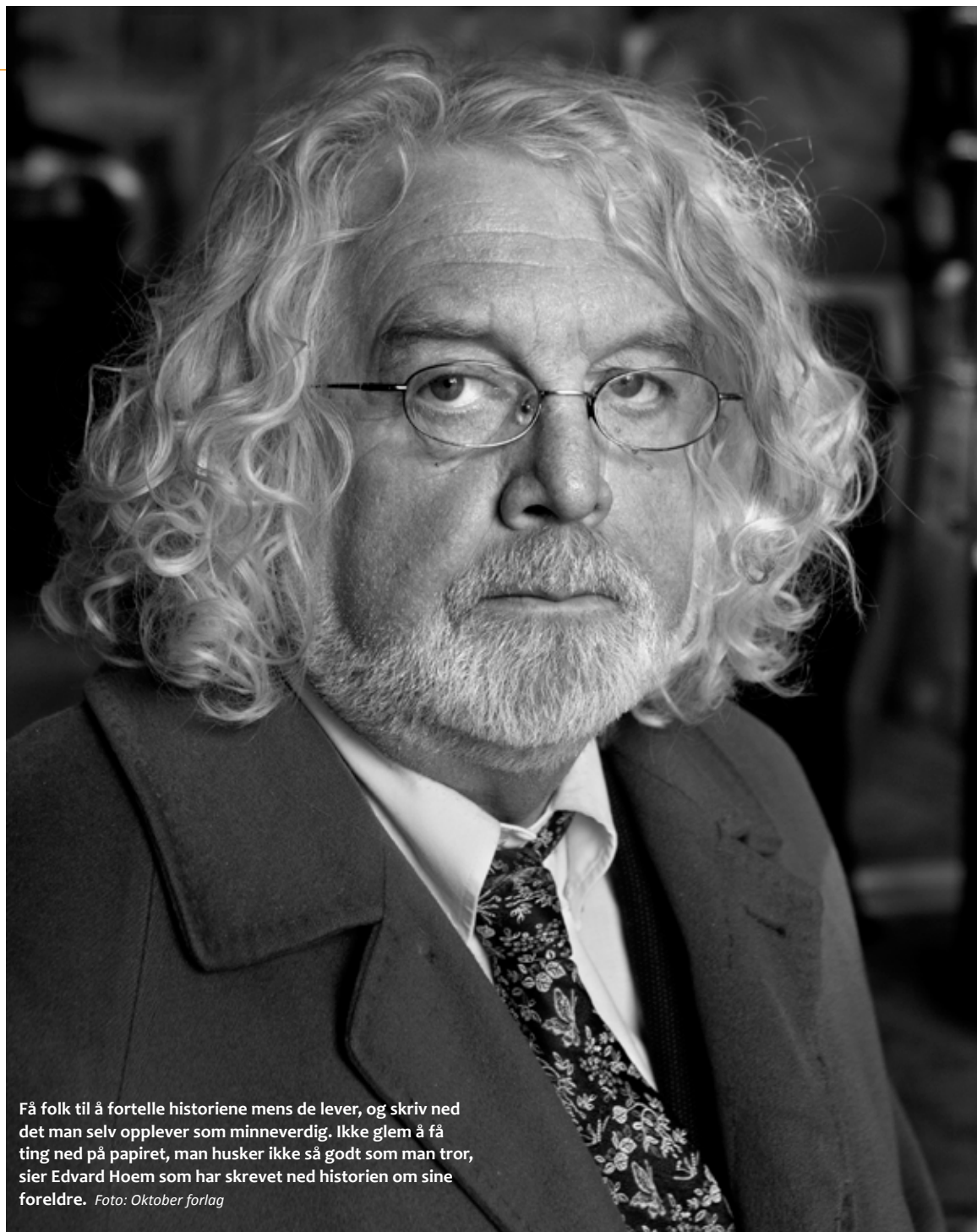

har mer informasjon om personen det gjelder.

8. Ikke gå i nybegynnerfellene

Alt er ikke nødvendigvis så enkelt som det ser ut til, og det er lett å få feil i slektsforskningen din. Særlig ferske slektsforskere sliter med å skille folk fra hverandre. Og, det er ikke noe rart. Navnene er ofte skrevet forskjellig i kirkebøker/folketellinger og andre offentlige dokumenter. Både fordi de som skrev ned navnene ikke var nøye med å få ned riktig skrivemåte, og fordi folk flest skiftet navn. Bertine Martinsdatter kan hete Bertine Martinsen i neste folketelling. Dersom familien tok gårdens navn som sitt kan hun hete Bertine Sortland neste gang en representant fra staten kom på besøk. Fødselsdatoer og da særlig aldersangivelse kan være feil. Har du riktig fødselsdato er det ikke nødvendigvis enkelt å finne riktig dåpsdato. Alt etter som når barnet ble født kunne det ta fra få dager til tre måneder å få døpt ungen. Konfirmasjonstiden var også flytende. Folk kunne bli konfirmert helt opp til 19-årsalderen på 1800-tallet.

Du blir aldri utlært som slektsforsker, og i begynnelsen kan det lønne seg å legge lista lavt. Kommer du imidlertid så langt at du føler at du mestrer detektivarbeidet som slektsforskning er, er det imidlertid lett å bli hekta!

Få folk til å fortelle historiene mens de lever, og skriv ned det man selv opplever som minneverdig. Ikke glem å få ting ned på papiret, man husker ikke så godt som man tror, sier Edvard Hoem som har skrevet ned historien om sine foreldre. Foto: Oktober forlag

– Ikke så lett å fritte ut folk

AV AINA JOHNSEN RØNNING

Edvard Hoem angret på at han ikke fikk stilt moren flere spørsmål før hun mistet talens bruk. For å komme til bunns i foreldrenes historie intervjuet han hundre personer som kjente foreldrene på en eller annen måte. Boken "Mors og fars historie" er en av forfatterens

største suksesser, og han har fått mange henvendelser fra lesere som enten er forarget eller takknemlig. Moren fikk en datter med en tysk soldat, og noen har ment at dette burde man ikke skrive om. Andre har sendt sinte brev fordi Hoem publiserte kårkontrakten mellom faren og besteforeldrene. Kårkontrakten publiseres i sin helhet her i Slekt

og Data, da vi har fått tillatelse til å trykke utdrag fra Hoems fortelling om foreldrene. Det var da faren døde i 1990 at Edvard Hoem følte han kunne snakke og spørre om de vanskelige og tabu delene av foreldrenes – og sin egen historie. Men, heller ikke moren var særlig snakkesalig.

– Det var noe stort som ikke ble snakket om og som var mors og fars historie. Først da far var borte begynte jeg å grave i dette. Den delen av historien som omhandlet at mor fikk barn med en tysk soldat var noe hun ikke ville snakke om, og hun fortalte aldri noe om hvor gammel han var og hvordan han så ut. Det var mye sjenanse rundt det, og jeg angret på at jeg ikke spurte mer. Jeg fikk bare snakket med henne om dette en gang etter at far døde, før hun mistet talens bruk, sier Hoem.

For å få nøstet opp historien brukte Hoem sykehusjournaler, indremisjonens arkiv og farens egne notater. Dessuten gikk han systematisk gjennom lokalavisene. I tillegg gjorde han en rekke intervjuer med folk som kjente foreldrene eller historien rundt foreldrene.

– Det er ikke så lett å fritte ut folk slik. Det var varierende hva folk ville fortelle. Først skrev jeg brev til dem, og så besøkte jeg dem for å lirke og lure informasjonen ut av dem. Det kunne ta 14 kaffekopper før historien kom. Man må være tålmodig for å få frem sannheten, sier Hoem.

Historien bak søsterens tyske bakgrunn var ikke den eneste tabuhistorien som Hoem fant i foreldrenes forhistorie. Langt ut i prosessen med boka kom historien om at faren hadde vært forlovet tidligere, en forlovelse han brøt. I indremisjonskretser var det utenkelig at en predikant skulle bryte en forlovelse, og Hoems far ble også utestengt fra stillingen i tre måneder. Denne uhørte affæren var slettet i alle arkiver, og Hoem slet med å finne sannheten.

– Far skrev en dagbok over hvor han dro for å predikere og hvem han bodde hos. Det var et hull i dagboken på tre måneder som jeg slet med å fylle. Etter å ha lett litt fant jeg ut hvor han da bodde, og historien bak forlovelsen. I den tiden var det selv

blant indremisjonsfolk slik at dersom et forlovet par dro på seteren ei helg, var det ingen som dro etter for å se om de sov i forskjellige senger. Det var sett på som en sak mellom dem og Gud. En brutt forlovelse var like skandaløst som et brutt ekteskap. Denne historien var det vanskelig å få hull på, men det finnes jo alltid gamle damer som snakker, og det var noen som husket denne historien veldig godt, sier Hoem.

Forfatteren og biografen ville ha full styring på bokprosjektet selv, og selv ikke søsknene fikk lese boken før den var gått i trykken. Med unntak av en fjern slektning som mente han skrev om ting som ikke behøvde å stå på trykk, har tilbakemeldingene fra familien vært udelt positive. For å ivareta personvernet, valgte Hoem å ikke publisere navnet til personer som ikke var imøtekommende eller ville bidra til boka. Derfor er forlovedens navn fremdeles ukjent. Far til Edvard Hoems søster blir også en ukjent soldat, selv om Hoem dro ned til byen der han kom fra, og er 98 % sikker på at han fant ut hvem den tyske soldaten som en gang hadde et forhold til moren var.

Boka "Mors og fars historie" er skrevet med varmsomhet og respekt, likevel omhandler den mange tabuer, deriblant onkelens historie med psykiske lidelser. Størst inntrykk gjør imidlertid historien om gården Hoem – om presset besteforeldre la på faren og om den nådeløse kårkontrakten. Fikk Edvard Hoem ødelagt noe av forholdet til nære slektninger når negative ting ble gravd frem?

– Man kan ikke sette seg til doms over en forgangen tidsalder, men jeg innrømmer at jeg ble sjokkert selv da jeg fant kårkontrakten. Man må forstå hvilket press de levde under da. Å skrive det som er sant er dessuten enklere i vår tid en tidligere, fordi negative sider ikke hefter ved folk slik det gjorde før. Boka er jo også skjønnlitterær, selv om den ikke er oppdiktet. Det er en urhistorie som begynner dårlig og ender bra, sier Hoem som nå jobber med innspurten på bok to i en biografi om Bjørnstjerne Bjørnson.

Mors og fars historie

Utdrag fra Edvard Hoems bok

I september, berre nokre dagar før far skal av garde igjen, kjem bestefar med eit handskrive utkast til kårbrev, som seier kva han og Beret Anna skal ha av det som garden kastar av seg, etter at far har tatt over. Dei skal bu gratis i den søre stua på garden, med tilhøyrande kjøkken og romma som ligg over stue og kjøkken, og kvisten ovanfor der. Dessutan skal dei ha det gamle kufjøsset på garden, for der har dei tenkt å ha sauer, og dei skal ha nødvendig plass for båt og fiskevegn i naustet. I tillegg til dette vil dei ha 200 kg velreinsa havre pr år, 100 kg kveite, 100 kg bygg og 500 kg poteter, det vil seia nesten halvannen kilo pr. dag året rundt for eit gammalt ektepar. Alt dette skal sonen, kårtakaren, levere fritt tilkøyr, og kornet skal vera male. Det står også at dei skal ha ein tredjedel av mjølka frå inntil fem kyr, det er ein kronglet brøk som det er vanskeleg å setta seg inn i, men så lenge garden ikkje før meir enn fem kyr, er det nesten halvparten av den mjølka garden produserer. Mjølka skal fordelast mellom kårtakar og kårtytar for kvar mjølking. Dei skal ha fritt fôr og fri røkt for tre sauer med lam, fritt brensel, heimkøyr og innbore i stua når dei sjølv ikkje lenger maktar å bera veden inn. Dei

skal ha ein spekalv og ti kg fleisk pr. år. I sjukdoms og alders tilfelle skal dei ha fri pleie. Her skal altså ingen på gamleheim. Og endeleg vil dei ha fire mål jord til fritt bruk og to mål i den utmarka som ligg til Ytre Hoem, etter ei eventuell utskifting av fellesarealet der. Kårtakarane har rett til femten lass med naturgjødsel og rett til gratis hest, så kårtakaren kan drive alt som han har gjort krav på i punkta tidlegare. Når den eine av kårtakarane

døyr, skal den andre ha to tredjedeler av det kåret som er avtalt medan dei begge lever. Det er eit kår som reiser med ein stor del av avlinga på garden i eit normalår, i eit dårleg år kan det bli meir enn halvparten. Kva er det bestemor og bestefar skal med 500 kilo poteter i året? Vel rekna ein med at ein vaksen mann kunne setta til livs eit par tønner, det vil seia rundt 200 kilo i løpet av ein lang vinter, men bestemor, som alltid plukka i maten? Åt ho nokon gong meir enn ein potet i eit måltid? Kanskje ein gong for lenge sidan, da ho var ung. No var ho ei aldrande kvinne som livet hadde fare for hardt med.

Svaret er at det var mange som skulle ha, det var ikkje berre foreldra. Dei hadde fleire av dei vaksne barna sine buande der, og dei gav poteter og kornsekker bort, eller selde dei for ein slikk og ingen ting. Da vilkåra i kårbrevet var godkjende av far, kunne dei skrive skøyte. Det skjedde den 23. september 1943. Far skulle betale 4000 kroner for garden, i tillegg til kår. Og så kom det som dei hadde klekt ut, og som han måtte svelja, dersom denne garden nokon gong skulle bli hans: Vi forbeholder os, saa lenge vi lever – begge eller bare den ene – gjenkjøpsrett til eiendommen for den same pris, kr. 4000, – i tilfelle der eventuelt kan bli tale om salg av eiendommen udenom nærmeste familie. Kjøperen overtar dessutan gaardens besetning, maskiner, redskaper, og andel i reiskap, unnatt: 1 ku, 1 gammel hoppe og 3 sauer for en pris av 2000,- kroner. Sidan far ikkje hadde pengar, måtte oppgjeret ordnast på anna vis. Far overtok ein pantobligasjon på 500 kroner, og betalte 500 kroner kontant. Resten av

kjøpesummen vart ståande i garden, og med garden som pant. Far skulle betale rente til foreldra sine etter den offentlege pantelånsrenta. Far kunne dermed ikkje selja garden, og ikkje låne på han heller, om han skulle ha behov for det. Gjenkjøpsretten gjorde garden verdilaus som panteobjekt. Han overtok garden, det skulle skje ved nyttår, men no var dokumentet skrive, det var berre den haken ved det at overtakinga framstår som ein formalitet. Foreldra har full kontroll. Dei har bukta og begge endane. Far har ikkje handlefridom i nokon som helst forstand. Han blir meir ufri av å ta over garden enn av ikkje å vera eigar.

Han tok imot det tinglyste skøyttet før han reiste på ny forkynnarferd den 1. oktober 1943. For alt eg veit, var han i vilt sinnsopprør. Han arbeider lengst nord i Gudbrandsdalen, og så er han i Ottadalen heile hausten 1943. Da han reiste heim til jul, heldt han framleis på at han kkje visste om han kom til å slå seg ned som gardbrukar på Hoem. Frå nyttår var det han som var eigar av garden, men bestefar skulle drive vidare, etter oppdrag frå far, som i grunnen ikkje ville ha nokon gard.

....

Mor hadde budd hos Kristine og Gunnar Engeseth sidan tidleg på hausten. Denne kvelden visste ho at det var ein predikant i huset, og at det hadde vore møte der, da ho kom frå arbeidet på Fåberg pleiehjem. Møtet var slutt, men deltakarane sat i stua og snakka saman. Mor skulle berre ein ting: Legge seg. Ho hadde ete kveldsmat på pleieheimen. Ho sneik seg opp trappa, til rommet sitt, utan

å snakke til nokon. Far kom tilfeldig ut i gangen og såg henne, og det er sikkert at han helste på henne og at han la merke til henne, men ho var ikkje tilgjengeleg for nokon passiar, og det viste ho så tydeleg at han ikkje eingong gjorde det ringaste forsøk på å snakke til henne. Han snakka først til henne den 3. februar, da han kom til Engeseths for å overnatte der.

Det vil seia: Han prøvde å snakke til henne, men også no var ho sky, avvisande. Han fekk ut av henne at ho arbeidde på pleieheimen. Ho gjekk til rommet sitt og viste seg ikkje meir den kvelden. Da han åt kveldsmat med vertsfolket, spurde han kvifor den unge kvinna som budde hos dei, var så ulykkeleg, og dei såg på kvarandre og sa det var meir enn ulykke. Ho skulle ha barn med ein tysk soldat som var forsvunnen same hausten.

Jaså?

Ja, slik hang det altså saman.

Da sa han: Men eg kan ta henne, eg!

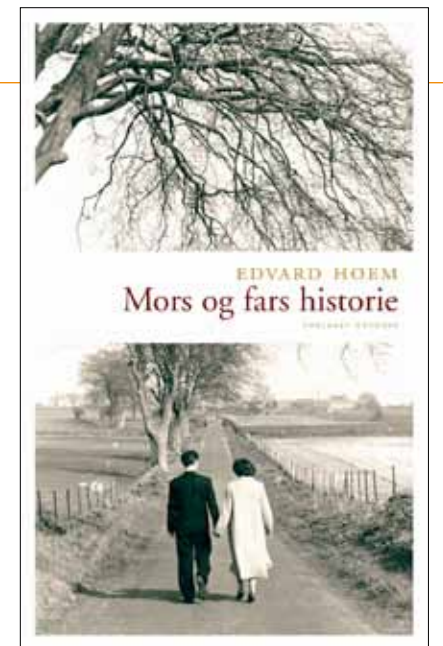
Slik fall orda hans, og målar Engeseth drog på smilebandet. Men frua snøfta i nasen, for dette var ingen ting å spøke med.

Far skulle vidare. Nokre dagar seinare heldt han andakt på pleieheimen. Der var mor. Denne gongen kom ho inn og sat saman med dei gamle medan han heldt andakt for dei. Ho var der for å sjå til at alle hadde det bra, ho gav ikkje inntrykk av at ho var interessert i det denne mannen hadde å seia. Framleis veksle dei ikkje mange ord. For å seia det som det var: Ho brydde seg ikkje om det søkande blikket hans. Om ein skal ta henne på alvor, hadde ho på dette tidspunktet ingen tanke for andre menn enn den tyske soldaten som ho

skulle ha barn med. Om kveldane gret ho seg i søvn. Ho skulle finne han! Om ho så skulle gå verda rundt, skulle ho finne han. At det var ein annan som viste interesse, brydde ho seg ikkje om. Predikanten med det merkelege blikket kom henne ikkje ved. Han var luft for henne. Eller var han det? Kanskje ho tenkte at det var i alle fall ein som såg at ho var eit menneske, trass i skamma. Han søkte mot henne, trass i alt som vart sagt om henne. Om ho ikkje brydde seg om han, måtte ho i det minste vedgå at han var ein modig mann. Han brydde seg ikkje om folkesnakket. I det var dei like. Verken på dette tidspunktet eller seinare var mor ein angrande syndar. Det som kjærleik har utretta, kan ein ikkje angre på. Slik tenkte ho om kvelden, og utsliten som ho var, hadde ho ikkje vanskar med å sova, og det var som om ho nett hadde sovna da vekkarklokka ringte og ho måtte opp, sjølv om det var bekmørkt ute. Barnet sparka i magen, og ho som var den mest einsame i verda, tenkte at ho ikkje var einsam.

...

Mot slutten av februar kom far frå Tretten til Nordigard Olstad i Øyer for å innleie ei møterekke i Øyer. Harald Olstad hadde ein jaktkamerat på Tretten, Bodvar Sprækkenhus, og far kom med tung beskjed. Sprækkenhus var tatt av dage av motstandsfolket. Han var ns-mann, og motstandsfolket heldt han for å vera angivar. Drapet gjekk sterkt inn på Harald Olstad. Men det var andre i Nordbygda som meinte det var på sin plass, når ein mann angav venner og kjende til fienden. Det styggaste drap som er gjennomført i Gudbrandsdalen,

skreiv den nazifiserte lokalavisa. I Karmel, eller Bekka som folk seier, held Knut Hoem

møte saman med Amund Hasli, Hasli arbeider for Kinamisjonen, Hoemen for Indremisjonen. Kva rolle spelar det? Herrens time er nær, og den som høyrer hans ord, skal aldri bli stengd ute frå Guds rike. Far reiser til andre bygder, men vender så tilbake til Øyer.

Det er møte kvar kveld den siste veka i mars, berre ikkje den aller siste dagen, den 31. mars. Men den kvelden føder mor ei dotter på Lillemhammer sjukehus. Det skjedde om kvelden, og ikkje kan eg seia om fødselen var vanskeleg eller lett, og ikkje kan eg vita kven som var der,

andre enn jordmora, anna enn dei systrene som tok seg av mor og barn, anna enn den legen som kom på visitt. Men mor såg på barnet og alt som heitte sorg og skam var langt borte.

Slekt og Data oppfordrer også deg om å skive din mors og fars historie. De to første som får sin historie på trykk vil få tilsendt Hoems bok «Mors og fars historie».

På jakt etter norske slektninger

AV INGER-LISE MOEN, ASKER

De to i midten er Alma og hennes mann Harold Duhamel. Bak står sønnen Leon og foran sitter datteren Eleanor. Bildet er tatt i 1947. (Det er stor aldersforskjell på barna).

Til tross for at Alma aldri hadde vært i Norge lærte hun både å skrive og snakke det norske språk av sin tante Marie. Tantens historier om slekta i Norge fikk Alma til å lete opp slektningene sine – 90 år etter at faren utvandret.

Alma var født Hanson og var barnebarn av utvandrede Knut Hanson (født i Ål i Hallingdal i 1840). I Almas pensjonisttilværelse i Minnesota gikk tankene mer og mer til Norge og slekten. Landet som hun dessverre aldri fikk anledning til å besøke.

Hennes far, Lars Hanson (født 1869) emigrerte til USA sammen med sine foreldre Knut Hanson (født 1840) og Gro Helgesdatter (født 1831) og flere søsken. Året var 1884, og de valgte å slå seg ned i Nord-Dakota, og som så mange andre startet de med gårdsdrift. Noe senere flyttet familien til Bemidji som ligger nord i Minnesota, like ved den kanadiske grensen.

Lars Hanson var da en ung mann, og giftet seg i USA, først med Anna Egtvedt, som han fikk tre barn med. Men hun døde tidlig. Senere giftet han seg med Emma Egtvedt som var Annas søster. Det var Emma som ble mor til Alma og hennes søstre Lila og Hazel.

Memorerte adressen i Norge

Til tross for at Alma aldri hadde vært i Norge lærte hun både å skrive og snakke det norske språk av sin tante Marie (gift Miller). Marie fortalte den unge Alma om slektningene i Norge og nevnte enkelte navn, deriblant Aagot Borgevad i Bingen, Skotselv, som Marie hadde holdt kontakt med etter at hun kom til USA. Dette navnet hadde Alma spesielt merket seg. Hun skrev senere til meg på engelsk: "I memorized the name and address and it was stuck in my mind all those years".

Alma hadde et stort ønske om å komme i kontakt med norske slektninger, og på sine eldre dager,

da hun var i 70-årene og fikk mer tid, gjorde hun et lite forsøk – og skrev et brev med følgende navn og adresse: "Til Aagot Borgevads etterkommere, Bingen, Skotselv, Norway". Aagot er min mormor.

Og brevet kom frem til etterkommerne i Skotselv og ble besvart av Aagots sønn Olaf (min onkel). Alma fortalte at hun ble meget oppskjørtet over å ha fått kontakt etter nesten 50 år, selv om hun hadde skrevet adressen litt galt. Brevet ble gitt videre til en datter av Aagot, Ragna (min tante) og de to brevvekslet i mange år. Alma oversatte faktisk en bok om rosemaling som hun hadde fått i gave av Ragna. Alma var dyktig til mye, hun tegnet, skrev og var flink med håndarbeid.

Etter min tantes død overtok jeg med stor glede den videre korrespondanse med Alma. Hennes søster Lila hadde jeg da allerede brevvekslet med i mange år. Interessen for slektsforskning var tent.

Besøket i Bemidji i 2003. Personen på bildet er forfatteren.

Navnet på kirken som Lars var med på å bygge heter: Trinity Lutheran Church i Debs, Minnesota. Alma ligger begravet her. Personene på bildet er fra venstre: Meg (Inger-Lise Moen) og Leon og Donna Duhamel, som er sønn og svigerdatter til Alma.

Alma på hennes 80 års dag i 1987.

Skrev de fineste brev på norsk

Alma lærte seg å skrive på maskin på sine eldre dager. Hun var faktisk 83 år da hun startet med dette, og skrev de fineste brev på norsk. Litt gammeldags norsk, selvfølgelig. Men hun husket hva hun hadde lært av sin tante Marie. Vi var meget imponerte over henne i familien.

Alma og jeg ønsket å vite hvordan vi egentlig var i slekt, og jeg startet en del undersøkelser. Heldigvis fant Alma noen slektsnavn og datoer i en gammel bibel hun hadde arvet. Dette var til stor hjelp. Jeg visste at slekten hennes kom fra Ål, hvor min mormor Aagot Borgevad (født Sveinsdatter Turrhaug i 1869) også kom fra. Med god hjelp fra bygdearkivet i Ål kom vi etter hvert frem til felles aner i slektskapsforholdet, som ble oversendt Alma i Minnesota.

I 1991 besøkte jeg Ål og videofilmet diverse slektssteder og også fra min mormors bosted i Skotselv. Resultatet av filmen ble oversendt Alma som ble

så begeistret at hun kopierte denne amatørvideoen til flere av sine slektninger i USA.

Jeg utvekslet mange brev og telefonsamtaler med Alma og Lila frem til søstrenes død.

Sommeren 1997 besøkte min mann og jeg Alma og hennes nærmeste familie i Bemidji, Minnesota. Det ble et interessant møte, og Alma kunne fortsatt konversere på norsk når vi brukte litt tid. Gamle bibler og fotografier ble tatt fram. Hennes sønn og svigerdatter ble våre guider i omegnen. Vi fikk se hvor Almas foreldre hadde slått seg ned. Vi besøkte en gammel liten hvit trekirke som Lars Hanson var med på å bygge, og kirken var fortsatt i bruk. På den lille kirkegården fant vi mange norske navn.

Skrev bok om livet sitt

Alma har skrevet en bok om sitt liv, på engelsk, som beskriver et ganske strevsomt liv, og det er et meget interessant dokument. Hennes søster Lila's livshistorie har jeg også mottatt.

Et langt liv rommer mye av både sorg og glede.

Slektsbesøk nr. 2 til USA ble gjennomført i 2003. Det var trist at Alma og hennes søster Lila nå var borte, men vi fikk møte flere av deres etterkommere. To damer fra Nord-Dakota tok turen til Bemidji for å hilse på oss. De var etterkommere av faren Lars Hanson's første ekteskap. Det var rørende og fine møter. Korrespondansen i denne slekten ble utvidet med flere personer.

Alma, født Hanson bodde mesteparten av sitt liv i Bemidji, Minnesota. Hun ble enke to ganger, var først gift med Harold Duhamel og senere med Howard St. Peter. Hun døde i 2000, 93 år gammel.

Søsteren Lila var gift med Ira Stout og ble tidlig enke. Lila døde i 2002, 94 år gammel.

Enklere å finne slektninger i Sverige

I sommer inngikk Riksarkivet i Sverige og Sverige America Centret en samarbeidsavtale. Dermed vil det bli enklere å forske på svensk migrasjon, hvordan folk flyttet rundt i Sverige, og mellom Sverige og andre land.

- För Riksarkivet kommer samarbeidet att göra vårt digitaliserade arkivmaterial mera tillgängligt och lättanvänt, sier Riksarkivarie Björn Jordell i en pressemelding.

Sverige Amerika Centret digitaliserer, registrerer og indekserer migrasjonsrelatert materiale i Norden. I arbeidet inngår å forbedre den svenske emigrantdatabasen i EmiWeb (tidligere Emibas), og å bygge en database for immigrasjon til Sverige. I samarbeidet med Riksarkivets avdeling SVAR

skaper prosjektet lenker fra migrasjonsdatabasene i EmiWeb til kildene i Riksarkivets databaser.

- Genom länkningen från databaserna till originalhandlingen blir EmiWeb en mer komplett produkt och en perfekt ingång för den som söker sina rötter i Sverige, sier Landshövding Eva Eriksson ordförande för Sverige Amerika Centret i pressemeldingen.

Internasjonal kongress til Oslo i 2014

AV NINA HANSEN

For første gang i historien skal den genealogiske og heraldiske verdenskongressen arrangeres i Norge. Det skjer i Oslo 2014.

Nyheten om at DIS-Norge i samarbeid med NSF og Norsk Heraldisk Forening har fått tildelt den 31. internasjonale genealogi og heraldikk-kongressen i 2014 blir positivt mottatt i det norske slektforskermiljøet.

Det er første gang at denne verdenskongressen (Congress of Genealogical and Heraldic Sciences)

skal arrangeres i Norge. Det er mye som skal planlegges og organiseres når et slikt arrangement skal gå av staben. Planleggingen er allerede i gang og her trengs det mange frivillige fra alle tre foreningene. Det er allerede satt av midler fra DIS-Norge sin side til å dekke noe av kostnadene som vil løpe fram til kongressen.

Grunnlovsfeiring og congress

Det er spesielt at det internasjonale arrangementet skjer samme år som Norge feirer at det er 200 år siden grunnloven ble vedtatt. Selv om programmet ennå ikke er planlagt i detaljer, så vil nok dette også være en del av det offisielle programmet. Velkommen til XXXI Congress of Genealogical and Heraldic Sciences til Oslo 2014

Status: 205

AV AINA JOHNSEN RØNNING

”Slektsforskning er en vintersysse”, er svaret jeg ofte får når jeg ber noen om å skrive noe for bladet. Antall besøkende på DIS sine nettsider viser det samme – det er om vinteren folk slektsforsker. Men, ikke denne jenta! Skal jeg få nok innsikt i faget til å bli en bra redaktør må jeg lære dette fortere enn svint! Det viser seg å være lettere sagt enn gjort.

De få DIS-ansatte på kontoret vårt er velvilligheten selv, og stiller gjerne opp med spisskompetanse selv midt i juli. Det vil jeg i første omgang ha meg frabedt! Ville det ikke være juks å få andre til å ta den tyngste jobben? I alle fall i første omgang. Her skal man sannelig gjøre alle tabbene selv. ”Husk i alle fall å registrere riktig og å notere ned kilder”, advarer Jan Eri, klok av skade. Jeg gjør mitt beste, men det var først etter noen uker jeg oppdaget at nettadressene i gravsteinsminnene ikke er faste. Her er det bare å gå tilbake og lagre kildeinformasjonen på en mer holdbar måte.

Å gå direkte til familien min anser jeg imidlertid ikke som juks. Jeg finner fire andre slektsinteresserte i slekta. Ingen av dem har brukt slektsprogrammene DIS-Norge anbefaler. En sender meg prompte utskrift av egen slektsforskning. En annen leter i gamle datamaskiner. De to andre er mer ulne, og har knapt notert noe ned i det hele tatt. Jeg vet at jeg sikkert finner andre, perifere slektsforskerslektninger på DIS-treff, men det ville være for lett å ty til ekspertisen allerede.

To slektsforskere i nær slekt er kanskje ikke så ille? Jeg får i alle fall mye ut av det som blir sendt

meg, og jeg kan begynne å leke meg i digitalarkivet. Jeg finner raskt ut en hel del som foreldre og besteforeldre ikke visste. Vel er det ikke så lett å søke i folketellingene siden forfedrene mine tydeligvis ikke kunne lese og ymse folk sørfra ble sendt ut for å tolke de rare, nordnorske navnene Constanse, Petronella og Josefine. Etternavnene endrer seg også med både giftemål og flytting, men det jeg finner, finner jeg. Merkelig nok går mitt etternavn – Rønning – uendret i slekta flere hundre år tilbake.

Full av overmøt prøver jeg meg på noen kirkebøker. Der stanger jeg raskt hodet i veggen. En utfordring jeg får ta i oktober – når det mørkner mot vinter og slektsforskere landet over våkner opp.

Karin Lützen:

Mors hemmelighed

På sporet af en jødisk innvandrer historie

AV JAN M. KREUS

Da den 45-årige danske lektor Karin Lützen ved sin mors begravelse i 1998 fikk høre at moren muligens var av jødisk opprinnelse, ble hun grepet av et sterkt ønske om å vite mer. Moren, som var opprinnelig fransk, og som i 1947 ble gift med dansken Kaj Lützen, hadde under hele sitt opphold i Danmark fortiet overfor sin nye familie alt om sin egen opprinnelse. Derfor var overraskelsen stor og ønske om å få vite mer om hennes ukjente bakgrunn, var sterkt.

Boken er en dokumentarisk gjennomgang av hennes forskning i franske arkiv, men samtidig en gripende fortelling om en familiehistorie basert på fortelser. Moren, Irene Lupu, fornektet aldri at hun var fransk; med sitt sydlandske temperament var hun et fremmedelement i etterkrigstidens Fredericia. Men at hun i tillegg var etterkommer av et fattig jødisk ektepar som rundt 1900 kom fra Romania til Frankrike og at hun i Paris hadde mange (jødiske) slektninger, fortalte hun aldri sine barn. Karin opplevde dette som et svik og hennes forskning gir oss svar på hvorfor. Hva var morens hemmelighet, og hvorfor gjorde hun som hun gjorde?

Fra sin au pair tid i Paris behersket Karin Lützen det franske språket, noe som hjalp henne i kontakten med de forskjellige arkiv (og senere med familien sin). Det viser seg at hjelpsomheten fra arkivvesenet er stor og at hun alltid fikk svar på hennes skriftlige forespørsel. Det hjalp nok at

hun kunne ha seg forstått på fransk.

Forskningen avslører at familien var del av en massiv jødisk utvandringssøke fra Øst-Europa til Vest-Europa omkring 1900. I Paris anstrengte jødene å assimilere seg inn i det franske samfunn, inntil andre verdenskrigs redsler rykket nærmere. Men noen overlevde og hun fant dem. Karin beskriver på levende måte de møtene hun hadde med alle sine nye kusiner og tremenninger. Rørende er det hvordan hun erfarer at disse nye bekjentskapene plutselig blir nær familie og at de under disse møtene og i brevveksling etterpå føler den sterke familiære forbindelsen, til tross for språkforskjell, kulturforskjell og religionsforskjell. Det jødiske miljø i Paris i årene under den første verdenskrig var sterkt preget av et indre samhold; ikke minst fordi jødene var ansett som outsiders, som under Vichy regimet måtte vente lenge for å kunne oppnå fransk statsborgerskap. Og det er akkurat der hun møter litt av sin egen skjebne: det å være annerledes. Hun forbinder sin egen homoseksualitet med dette; nemlig å være outsider.

For Paris-elskere er boken et funn. Ta med kartet av Paris og følg hennes vandring gjennom de forskjellige Paris' arrondissementene og de sidegatene hvor slekten bodde. Et stort pluss er at hun har oversatt - riktignok til dansk - de enkelte fransk-jødiske begrep, slik at de som ikke er fransktalende kan forstå hva som mentes.

Det blir ganske mange slike begrep, og det er derfor litt synd at boken ikke ramser opp disse begrepene i et sammenhengende etterord. Nå må man bla tilbake for å finne forklaringen når man møter det igjen senere i teksten.

Karin forklarer også den historiske utviklingen som førte til at mange østjører flyttet til vesten. Årsaken var den voksende nasjonalbevissthet i mange østeuropeiske nasjoner, en utvikling hvor jødene ikke hadde plass. I den exodus som fulgte ble det fra begynnelsen naturlig å reise til USA via Vest-Europa. Men da USA stengte grensene i 1924, ble mange "hengende" i Frankrike (og i andre land). Mange jøder var skreddere og i motemekka Paris var det heldigvis mye å gjøre for dem. Også i morens slekt var det mange skreddere; og de fleste var fattige. I denne situasjonen bestemte grand-père Isidore seg for å klatre opp i den sosiale rangstigen. For å oppnå dette besluttet han (og sin hustru) å distansere seg fra sin jødiske opprinnelse, i den hensikt å bli ekte fransk. Karin finner ut at dette er bakgrunnen for morens fortelse, og at dette samtidig er årsaken til hvorfor kontakten med resten av slekten ble brutt. Måten hun gjør dette på er en spennende reise i fortid og nåtid. En slektsforsker gjenkjenner seg her.

Det følger med en slektstavle, som gjør det mulig å holde styr på de forskjellige grenene.

Etterlysning: D/S "Standard"

JAN NÆSS: KIR-JAN@ONLINE.NO

I forbindelse med et bryllup i mars ble jeg sittende å snakke med min kone og hennes to søstre om en onkel som ble torpedert under krigen. Han var fraskilt og gift på ny i Oslo. Det var ingen barn i 2. ekteskap, men de hadde hørt at det skulle være en datter fra første ekteskap, som da var deres kusine. Av ukjente grunner var dette snakket lite om i familien. Som ivrig slektsforsker spurte jeg om de ville at jeg skulle prøve å finne kusinen – og svaret var ja. For å gjøre historien kort, gikk det fort med litt flaks og god hjelp. Det morsomme var at jeg hadde kjent kusinen og hele familien i flere tiår via felles interesser i Røde Kors, og damene har nå etablert god kontakt.

Kusinen var selvsagt interessert i opplysninger om faren, som hun visste lite om, men de andre kunne ikke hjelpe. Hun var interessert i hvor faren var. Var han i vraket eller begravd på land? Finnes det noe minnesmerke osv. Det er her vi håper å få hjelp fra leserne.

Dette er det jeg har funnet ut: Faren het Arthur Andreas Andersen, f. i Bergen 15/9-1901.

Han var maskinist på d/s Standard og omkom da skipet 14/10-1944 ble torpedert av den engelske ubåten HMS Viking i/ved Saltfjorden, på vei nordover til Narvik med brakker. Den engelske kapteinen Lt(R) Banner-Martin oppga posisjonen til å være 67.09n 14.09e. Hyggelige hjelpere på havnekontoret i Bodø stedfestet i aug. 2011 denne posisjonen til å være i Gildeskål kommune, nærmere bestemt ved Mårnes på Sandhornøy.

Viking ble overlatt til Den norske marine i 1946 og fikk navnet KNM "Utvær. D/S Standard var eiet av rederiet J. B. Stang, Oslo. Den var bygget i Middlesbrough i 1930 (sjøsatt 30. mai). Den hadde gått i konvoi HN 15 fra Norge til England i slutten av februar 1940. Den følgende måneden var den i UK – Norge konvoi ON 22. Det betyr at den kan ha vært i Norge 9. april 1940.

Ytterligere opplysninger fra nettet: Timber carrier. Dimensions 242'6" 37'0" 17'0". Machinery, triple expansion 3 cylinder by Smith's Dock. Cylinders 17" 28" 47" x 33" stroke, 2 scotch boilers, 180psi. Built to carry sawn timber from Norway to Bristol, returning with coal or coke. Special features of the design included pivot points for derricks being fitted high up so as to allow the loading of high deck cargoes of timber. High bulwarks were also a feature of the design, allowing timber to be stowed on deck during winter crossings of the North Sea. Built to Norske Veritas Highest Class and the requirements of the Norwegian Sea Control Board."

The following casualties are named in "Minner og minnesmerker fra 1940-1945" by Øistein Wiik (in alphabetical order):

Engineer Arthur Andersen, Stoker Paulus Elvin Ellingsen, Seaman Ole Hansen, Mess Girl Anna Hansine Gustava Johnsen, Steward Arthur Johnsen (died in hospital Nov. 22 - husband of Mess Girl Anna Johnsen, half brother of Stoker Paulus Ellingsen), Captain Nils Kristian Johnsen, Stoker Peder Arne Olai Johnsen, Mate Ivar Anker Karlsen, Able Seaman Rolf Torleiv Kristiansen, Able Seaman Mikal Olaf Berg Mortensen, 1st Engineer Alf Henry Nilsen, Donkeyman Paul Andreas Paulsen, Mate Johan Anton Aasen.

Jeg håper at det finnes noen som kan hjelpe med ytterligere opplysninger. Alt har interesse.

Etterlysninger publiseres normalt i Slektsforum, men har du en spennende etterlysning, kan det hende vi tar det med i Slett og Data.

På arkivbesøk i Skottland

AV ODDVAR MUNRO-JENSSEN

Slekten på min mors side kommer fra Skottland. Derfor har det blitt noen turer over Nordsjøen gjennom årene. Planleggingen startet som regel rett over nyttår med en tur på reisebyrået for å å hente inn fartsplaner for englandsbåtene og annen nødvendig informasjon. Mens vi planla turen fortalte mor om familien der borte, både mormor, morfar, søsknene deres og andre i familien.

Å lete etter informasjon om slekt i et annet land byr på noen problemer. Det første er avstanden. Det er ikke bare å pakke pc og dra til arkivet slik som her i Trondheim. For det andre er det begrenset med tid når en skal se mest mulig i løpet av noen hektiske feriedager. Men det skulle ikke skremme meg fra å ta en tur innom General Register House for å se hva jeg fant. Arkivet ligger i enden av Princes Street i Edinburgh og er lett å finne. Det er bare å trække seg gjennom noen hundre turister mens du ser etter en stor bygning med et blått informasjonsskilt utenfor hvor det står «General Register House». Når du har kommet dit det bare å gå opp trappa og inn døra.

For å være sikker på at jeg skulle få rett informasjon, tok jeg med meg det jeg hadde om familien. Her var det informasjon fra familien, Ancestry, census (folketellinger), familysearch og informasjon fra tidligere besøk hos General Register House.

Min morfar, Alexander Law Easson var født i Dalziel (det som i dag er Motherwell), Lanarkshire i Skottland året 1893 som eneste sønn av Bar-

bara Law Easson. Jeg visste hvilket år han var født, men ikke noe mer. For å finne svaret på dette spørsmålet oppsøkte jeg General Register Office i Prince St. Edinburgh. «Records in the keeping of the Registrar General of Scotland which are open to the public are Scottish statutory registers of births, deaths and marriages from 1855 onwards, census returns 1841-1901, parish registers for the whole of Scotland and various minor records» (Bigwood (2006: 17). Det var altså mulig å finne informasjon om familien selv om jeg ikke kommer så veldig langt tilbake i tid. Etter å ha levert informasjon om navn, fødselsår, bosted og når han døde, kom svaret fra en av de ansatte bak skranken etter søk i fødselsregisteret. Han var født 24. juli 1893 og registrert 19. august. Med den informasjonen foran meg tenkte jeg på oppveksten hans, og det er ikke så mye jeg vet om den. Det som er fortalt er at han ble oppdratt av sin bestemor, Catherine McGregor, og at han var en av de første som hadde bil. Den fikk han i 1911. Sjekkefte hadde han også, noe som var uvanlig i de dager.

Under første verdenskrig vervet han seg til det militæret og var i Northumberland Fusiliers. Han var i Belgia og Frankrike under første verdenskrig og deltok i «Battle of the Somme» der nesten en million soldater omkom i skyttergravene i de 140 dagene slaget varte. For sin innsats ble han tildelt The Military Cross (MC) og ble forfremmet til kaptein. Jeg har to bilder av han fra denne ti-

den, et av han i uniform og et av han sammen med mange andre soldater. Bildet er tatt i Belgia og kan være av soldatene i Northumberland Fusiliers. Etter hva jeg har hørt ble han truffet av noen granatsplinter i skyttergravene. Dette er det jeg vet om han fra denne perioden. De som var i krigen fortalte aldri noe, og i allefall ikke så ungene hørte det. Livet i skyttergravene var noe som skulle glemmes. Mye informasjon har derfor gått i graven sammen med de som var der, men slik var det den gang. Livet måtte gå videre da freden kom 11. november 1918. Det har enda ikke lyktes meg å finne ut når han vervet seg og hvilket bataljon han var i. Dette er opplysninger som er i Army Personel Centre i Glasgow og som står på besøkslisten neste gang jeg skal over.

Noen år senere traff han min mormor Dorothy Munro fra Wick, Caithness. Siden jeg nå visste når Alexander var født var det en smal sak å finne at de giftet seg 7. juni 1923 i Glasgow. De fikk to døtre. Winifred ble født omkring 1925 og Mary ca 1930 men jentene døde da de var rundt et halvt år gamle. Det ble ikke noe videre søk på jentene denne gangen grunnet begrenset tid til rådighet. Derfor fylte jeg ut et skjema med den informasjonen jeg hadde, så skulle jeg få svar så snart de ansatte fant noe. I motsetning til her i Norge, hvor søk i arkivene er gratis, er dette en tjeneste som en må betale for.

Etter å ha sett hvordan de søkte var det å prøve selv. Jeg fikk tildelt PC og søkte videre i fødselsregisteret.

Soldatene i Northumberland Fusiliers, bildet er tatt i Belgia.

Moren til Alexander var Barbara Law Easson. På familysearch hadde jeg funnet at hun ble født 26. mars 1872 i Dalziel og var ifølge census (Folketelling) 1881 bosatt i 68 Coursington St., Dalziel, Lanarkshire, Scotland. Fødselsdatoen og år stemmer overens med informasjonen i fødselsregisteret. Barbara flyttet senere til Dunblane, der hun hadde en butikk hvor hun solgte blomster og grønnsaker. Hun døde i 1934. «After 1860, it will be necessary to contact the local authority (council) to request burial information» (Durie 2010: 50). Jeg må til Motherwell for å finne ut når hun døde og når hun ble begravd. Fødselsregisteret bekreftet at foreldrene var David Easson og Catherine McGregor. Jeg hoppet derfor en generasjon tilbake for å se om jeg fant noe.

Om David Easson vet jeg at han var gartner hos Lord Hamilton of Dalziel. Når han ble født og når han døde har jeg hittil ikke funnet noe om, da det er flere med samme navn. I census 1881 står det at han var registrert bosatt i 68 Coursington St., Dalziel.

Kona hans, Catherine McGregor, er ifølge census 1881 født ca. 1844 i Logierait, Perthshire, Scotland. Ca eller abt. som det egentlig står, betyr at personen kan være født når som helst, så jeg la inn +/- år i søket på fødselsregisteret og Ancestry og fant en som kan være den riktige Catherine. Hun skal være født 25. september 1838 i Logierait og giftet seg med David Easson 29. januar 1867 i Blackford, Perth. Datoen og sted for giftemålet stemmer med informasjonen jeg fant i fødselsregisteret på barna Barbara og Charles.

Jeg løste også et annet mysterium da jeg satt med informasjon om Cathrine. Hennes foreldre var Ewen McGregor og Catherine Robertson. Søsteren til Cathrine og Charles het Kathrine Robertson Easson, og må da være oppkalt etter bestemoren sin. Dette viser at jeg har funnet fram til riktig Catherine McGregor. Jeg vet heller ikke når hun døde så jeg må ta en tur til Motherwell for å undersøke dette samtidig som jeg skal se etter informasjon om datteren Barbara.

Jeg har vært og kikket etter

Alexander Easson under første verdenskrig.

gravminnet hennes i Motherwell en gang for mange år siden, men da var kirkegården overgrodd og flere av gravminnene sunket ned i jorden fordi elven Clyde hadde gått over sine bredder. Denne gang hadde jeg tenkt å ta bilde av gravminnet, men etter hva jeg hørte hadde elven igjen gått over sine bredder og lagt kirkegården under vann, så den var stengt for besøkende.

Dette er det jeg fant av informasjon om familien på min morfars side denne gang. Mye gjenstår, både av søk i fødselsregisteret, vielsene og dødsregisteret, så det blir nok flere turer til Skottland for å lete i arkivene.

Litteraturliste

Bigwood, Rosemary. The Scottish family tree detective. Tracing your ancestors in Scotland. Manchester University Press Manchester and New York 2006.
Durie, Bruce. Scottish Genealogy. The History Press 2010.

Et autentisk skifte anno 1789

OVERSETTELSE FRA GOTISK: OLE KJØLSETH

En fattig smed døde i sin beste alder og etterlot seg hustru og et lite barn i Fredrikstads forstad, Vaterland – byens typiske fattigkvarter – der mange av de gamle husene nå er restaurert og kan beses. Teksten viser hvor omhyggelig en skiftekommisjon gikk til verks og forteller hvilken tragedie et slikt oppgjør kunne være for de etterlatte.

Peter Garpe kongelig Majestets Borgermester, Byfoegd og Byeskriver i Friderichstad Giør Vitterlig at anno 1789 den 3die April infandt jeg mig med Fuldmægtig Hans Hendrik Gad i starbo, huset efter avdøde smed Johan Wrightman som i gaar morges ved døden afgik og hos jomfrue Lind i Watterland havde sit tilhold, for at registrere og vurdere hans med igienlevende hustrue Karen Marie Jacobsdatter fælleds starboes tilhørende andeler og formue til paafølgende lovlig skifte og deling derover naar starboens paahæftede giæld og udgifter er bleven betalt, imellom starboe enken bemeldte Karen Marie Jacobsdatter paa den ene siide og deres i ægteskabet sammen avlede og iliveværende eneste børn, nemlig een datter Anna Marie Wrightmann paa den anden side, hvilken sidste nu er hos sin moder her i Watterland, og var nu ved denne forretning tilstede saavel starboe enken som hendes fader bemeldte Jacob Holme.

Saa var og nærværende de 2de

vurderingsmænd som til denne forretning udmeldte anderfogden Christen Løwum og Torger Clausen smed.

Hvorefter starboe enken med hendes fader som lav værge blev alvorligt tilholdt at fremvise og angive alt hva dette starboe maate være eiende og tilhørende, uden fordølgende.

Da derefter blev fremvist og angivet følgende der blev registreret og vurderet, samt forretningen fremholdt saaledes:

I stuen

1 lidet firkantet grøn mahled bord for 4
1 grøn mahled drag kiste, laasferdig med mætsing beslag og haandfang
2 tre stole, een liden stil, 1 liden speil med brun ramme, 1 grøn mahled taburet
2 par diverse the-kopper og en spylkumme
1 steen caffekande og een the-cande samt et saushuus
1 liden blaae spylkumme, 1 stople seng
1 grønranntet hovedpute med fiær fyld
1 grønranntet overdyne med fiær fyld.
Et uldent senge-klæde
1 par strie laken, 1 stor klædeskiste med jernbaand laasferdig
1 værksted benk med 2 skuffer under hvoraf den neden laasferdig
1 skruesticke, 1 spær hage, 6 filer, 1 rasp
1 liden skuff med adskillig værktøy udi
1 skruesnitt
1 hammer og 1 liden knibetang

I smiden

1 ambolt, 1 smidebøg, 1 slægge, 2 hammere
1 stk dørslogere, 2 smidestænger, 2 oxedon og et nageljern
1 smide av bindingsværk med bord beklædt hvorudi Jacob Holme, som nu tilstede dog sagde at eie 10 Rd som har borbekholdt sig prioritering av boet at faae udbetalt. Og blev den anmeldelse av starboe enken tilstaaet at være riktig
1 lide skrin laasferdig, 1 foren casse

I kiøkenet

1 liden gryde, 2 hviide dybe tallerkener av steentøy og 1 do., grov samt 2de grove steen fade, 1 bølge-tønde og et lidet spand,
1 ildtang

Den afdødes klæder

1 brun frack, 1 par gl. Sorte fløyels buxer
1 rød brystdug og 1 trøye
1 par gl. Skinnbuxer og 1 par ditto klædesbuxer, 1 gl. Hatt
1 rød lue med sort brem, 1 par gl. Sløvler
1 par graae strømper
2 strie nattskiorter

Og med derimod anmeldte starboe enken med lav værge at den avdøde for kort tiid siden haver tilkiøbt sig et huus i forstaden, men som hun nu ikke haver skiødet herpaa tilstede, men hos skifteforvalteren, siden sammes tinglæsning skal være beroendes.

Saa forbeholdt administrator sig

selv at eftersøge samme til paafølgende anholdende ordentlig taxation derover, og til intægts beregnelse her i boet.

Paa dette huus forklarede starboe enken nu at den avdøde efter panteobligation til Erich Holme paa Kragerøen er skyldig 30 Rd., hvilken obligation ligeleedes og i sin tiid maate iagttages.

Videre angav starboe enken at være skyldig til Kristin Røed 2 daler og 1 ort

Lars Blomberg 1 daler og 4 ort
Jomfrue Lind for ½ aars husleie 4 rigsdaler

Og til kjøbmand hr Petter Bull i Friderichstad een del, men hvormeget vides ikke hvorfor herom maae faaes regning, samt til Helge Kiølberg 1 Rd.

Mer giæld vidste enken ikke at opgive, thi over begravelses bekostningene forbeholdt hun sig at indgive regning i sin tiid.

Det registrerende og vurderende løsøre blev nu imidlertid indtil auktionen derover er bleven holden, overleveret starboe enken med fader Jacob Holme, under tilsyn og ved lovlig ansvar og hvormed denne forretning blev sluttet. Datum Watterland ud supera. Christen Løwum, Jørgen Clausen.

Anno 1789 den 24de november blev dette skifte foretagende paa Friderichstad Raadstue til videre behandling og slutnings udførelse. Overværende anderfogden Christen Løwrum og Arne Arnesen, hvorda først blev indtagen et exemplar af det om dette skiftes berammelse og

foretagelse udstæde placater af 2ode hujus hvorved debi og creditore samt enken og arvinge med alle andre vedkommende var indkallede i dag at møde saalydende:

Skifteplacat

Tiirsdagen den 24de november førstkommande bliver skiftet efter avdøde smed Johan Wrightman i Watterland foretagen paa Friederichstad Raadstue. Thi indkalles saavel den avdødes efterladte enke og arvinger med alle andre vedkommende som starboets debi og creditorer for at iagttage og opfylde de dem i saa faød paaliggende pligter til paafølgende rets erlangende efter lovens og boets omstendigheder.

Friederichstad den 29d november 1789. P. Garpe

Dernest blev lagt op agta derover starboets løsøre og et udi Friederichstads forstad tilhørende huus fremholdte auktionsforretning af 11 april sidste, hvilken forretning in originale er skiftetbrevet vedheftet.

Videre blev indtaget et til Johan Wrigtmans idstæd skiøte af Niels Pedersen datert 19 januari 1789 paa forbemeldte huus, saalydende:

No 1. C7-timus. ¼ Rigsdaler: Underskrevne Niels Pedersen kiendes og hermed vitterliggjør at have solgt og afhendet ligesom jeg herved selger, skiøder og afhender fra mig og arvinger til vel agte smed Hogan Wrigtman, hans hustrue og arvinger et mig tilhørende huus i Friederichstad forstad beliggende imellom styrmænd Lars Eegs huus paa den

Dette skiftet er tidligere omtalt i Slekt og Data 2/97. I neste nummer skal vi få høre mer om hvordan det gikk med Anne Marie.

eeene siide og Urian Engebrets huus paa den anden siide, bestaaende a feen tømret bygning 1 etage opsat af gammelt tommer med bordtag hvorudi een liden stue med een liden 1 etage jern kakelovn, et lidet kiøken med skaarsteen og bagerovn samt et vedde skiul og forhuus af bord tiligemed et til huset henhørende og indhegnet urtehage, hvilket det i den alminnelige brand casse under nr 232 findes assured og taxered for den summa 30 Rd og heraf svares aarlig grundleie til nye gaards eiere.

Thi maae han giøre sig samme huus saa nyetig og gavnlig som han og arvinger bestemme vild og kan paa lovlig maade saalenge grundleien deraf aarlig i rette tiid betales.

Til hvilken solgte eiendom jeg og mine arvinger bliver kiøberen og hans arvingers faste hiemmel efter loven.

Til bekræftelse haver jeg dette skiøde egenhendig underskrevet og forseglet samt formaaet 2de mand til vitterlighet at underskrive og forsegle.

Friederichstad 19 januarii 1789. Til vitterlighed underskriver og forseglar Ander Hansen, Andreas Vølner.

Lydelig læst og publisered paa Friederichstad byeting den og i justitz protokollen ekstrahered paa fol samt i pante og skiøde bogen ordforlydende inført paa fol.

Testoren P. Garpe
Ligesaa een til Erich Ouensen
Holme udstæd avers 19 januarii 1789,
udstæd af sal. Johan Wrigtman stor
30 Rd paalydende.
No 3. C7-timus 12 shilling. Jeg
underskræve tilstaar mig at have
bekommet til laans af Erich Ounsen
Holme een summa af tridive rigsdaler
dansk in banco, for hvilke penger jeg
udlover meg at betale tilbørlig rente
penger i den tiid jeg benytter mig af
den.
Men i fald at Erich Holme skulle
faae i sinde at ville sine penger igjen-
have, mener han med 12 uger mig
dem opsig og vis jeg da dem ikke
kan betale maa jeg befinde mig i hva
som paafølger, hvorfor jeg ham til sik-
kerhed dette mit bevis lovlig medde-
ler som med vidner er underskrevet.
Friederichstad den 19 januarii
1789. Johan Wrigtman.
Til vitterlighet Niels Andersen og
Ole Pedersen
Derefter blev formeret dette star-
boets indtægter og udgifter ofølge
de fremkomne documenter og ind-
meldte fordringer, da følgende bliver
at beregne til starboets:

Inntægt

Efter den fremholdte autionsfor-
retning der findes denne skifteagt
vedhæftet, beløber det bortsolgte
løsøre samt det i forstaden starboet
tilhørende huus som incassator
auditeur er beroende til den suma 77
rigsdaler og 15 shilling.
Mer var ikke boets indtøgt i nogen
maade angivet eller forefundet.

Gield og udgift

1. Erich Ouensen fordrer efter foren-
indtagne gieldsbevis: 30 rigsdaler

2. Christen Røed efter anmeldelse
ved registreringen: 2 Rd 1 ort
3. Lars Blomberg liigesaa: 1 Rd
4. Jomfrue Lind: 4 Rd
5. Helge Kiølberg: 1 Rd
6. Sr. Peter Bull har indleveret sin
regning courant af 22de september
1789 saalydende: Johan Wrigtmans
regning courant med Peter Bull.

Debet

1789, decem, 31
1 stk rødt og hvidt bomulds tørklæde:
2 Ort og 8 shilling
1 stk ditto ditto ditto: 3 Ort og 16 shil-
ling
1 par strie strømper: 3 Ort 8 shilling

1789, januar 12
32 ½ lb jern a 4 s: 1 Rd 1 Ort 10 shilling
12 lb fare ost a 6 s: 3 Ort
Een rød hue: 2 Ort, 12 shilling
1 lb caffè: 1 Ort, 16 shilling
1 ¼ lb suker candi: 1 Ort 6 shilling
1 lb hagel: 14 shilling
½ tønne malt: 3 Ort 4 shilling

1789 marty, 12
22 llb jern a 2 ort 14 ½ s/llb: 14 daler, 1
Ort, 4 shilling

Til sammen 21 rigsdaler, 3 Ort og 3
shilling

Credit

1789, marty, 12
Pr. Arbeide efter hans bog til beløb: 7
rigsdaler, 3 Ort 20 shilling
Pr. Skoning af 2de hæster fra 12.
novbr til 12te marty er 4 maaneder: 1
rigsdaler, 2 Ort og 16 shilling
Per balanse mig til gode: 12 daler, 1
shilling 10 shilling

Friederichstad den 22 Sep-

tember 1789 Peter Bull.

Hvorefter fordres 12 rigsdaler, 1 Ort
og 10 shilling
7. Borgermester Garpe for den
fremholdte auktion tilkommer den
summa: 6 rigsdaler og 6 shilling
8. Incassator hr. auditeur fordrer
tilkommende indcassationssalarium
af det solgte løsøre der opløb til 47
Rd, 15 s a 4 proct: 1 daler, 3 Ort og 14
shilling.
9. Niels Peddedrsen fordrede her
i boet tilgodehavende penger hos
avdøde Wrigtman som han paastod
indbetalt af boets midler: 4 rigsdaler.
Enken paa tilspørgende om denne
fordrings rigtighed declarerede at
hun derom er uvidende, men dersom
Niels Pedersen retmæssig tilkommer
samme eller kan overtøye hende om
gieldens rigtige oprindelse, belovede
hun at betale denne fordring enten
boet bliver tilstrækkelig eller ikke.
Derimod erklærede hun at alle
de øvrige fordringer var henne beki-
endte og medfører riktighed.
10. Enken anmeldte at hun til
hendes sal. mands begravelse har
udbetalt som hun ved laan hos andre
har bestridet og derfor paastod sig
godtgiort: 14 rigsdaler, 2 Ort og 16
shilling
11. Dette skiftets omkostninger:
a. Stempled papir: 3 Ort
b. Byefogden for mandsudnev-
nelse: 32 shilling
c. ditto for taxation over huuset: 1 Rd
d. auktionsforvalteren for huusets
opraap, 2de: 4 Rd 8 shilling
e. For skiftebrevets beskrivelse og
protokollasjon: 8 Rd
f. For skifteplacater og proclamatio-
ner samt salarium: 1 Rd
g. Underfogden medhafte mand ved

registreringen: 2 Ort, 16 shilling
og hans videre bievære ved skiftet
denne sesion: 1 Ort 8 shilling
h. Byetieneren Arne Andersen for
denne sesion: 1 Ort

Summa udgift: 91 rigsdaler, 3 Ort ,
6 shilling
Altsaa overstiger gielden dette
boets indtægt 14 Rd 15 shilling. Følge-
lig bliver det ikke mer at bekomme
for enken til de opgivne begravelse
bekostninger bestridelse end 2 ort 1
shilling.
Hvorefter til enhver i sær skeer

følgende utlæg:
Saaledes bliver intet for enken
eller børnet at arve og da øvrige
creditorer annammer enhver i sær sit
utlæg paa den maade som ved udlod-
ningen er beskrevet imod qvittering
til incasator.
Hvorefter dette skiftet blev til en-
debragt og sluttet paa Friederichstad
Raadstue den 24 november 1789.
P. Garpe, Christen Løwum, Arne
Arnesen.

Ordforklaringer
Starboe: boet etter avdøde

Lav værge: lovlig verger / hennes far
eller oppnevnt person, siden alle
kvinner den gang var umyndige.
Verdier er gitt i Rigsdaler Kurant (RD),
Ort (egentlig kvart riksdaler) og skil-
ling som det gikk 24 av på en ort frem
til 1816
Ad supera: som ovenfor
Hujus: Samme måned
C7-timus: Christian Septimus (1/4 Rd
avgift til staten)
Fol: side
Sal: salige dvs avdøde
Lb: pund, c 0,5 kilo. llb: lispund ca.
8 kilo

400.000 følger amerikanere på jakt etter egne aner

TV Norges "Alt for Norge" samler stadig flere nordmenn
foran TV-apparatet, etter som jakten på norske aner
intensiveres.
I episode 3 fikk vi se New York- jenta Kimmy Nolan, som
beskriver seg selv som en "kite personality", komme ned
på jorda i en norsk trekirke. Oldeforeldrene hennes hadde
giftet seg i kirken, og det gjorde sterkt inntrykk på 30-årin-
gen å stå foran alteret der de hadde gitt sitt ja til hveran-
dre. Hun fant også gravsteinene til noen slektninger, og
tok på ekte slektsforskervis bilder av både gravsteinene og
kirka.
– I hver episode vil vi følge en av deltakerne på hans
eller hennes jakt etter egne aner. Mange av episodene er
lagt til steder der deres familie kommer fra, og dersom de
deltakerne som er igjen ikke har slekt fra området, vil vi få
et tilbakeblikk på deres jakt etter egen familie, sier Henri-
ette Bruusgaard, som er programleder for serien.
Bruusgaard har fått mange positive tilbakemeldinger på
at TV Norge og Monster, som har produsert serien, legger
mer vekt på slektsforskning i år enn i fjor.
– Det er tydelig at dette treffer. Kombinasjonen opp-
gavene deltakerne må løse og slektsforskningsaspektet
gjør at "Alt for Norge" skiller seg ut i forhold til andre

realityprogrammer. Jeg får mye direkte respons, særlig
på sosiale medier, på at vi legger mer vekt på deltakernes
bakgrunn, sier Bruusgaard som lover mer moro fremover.
– Men, jeg må innrømme jeg gruer meg litt til tilbake-
meldingene etter programmet der de er i Nord-Norge og
skal lære seg å overleve i den barske naturen, og å snakke
med lokalbefolkningen med korrekte banneord. Det utar-
tet seg kanskje litt, ler Bruusgaard.

TV Norge har benyttet seg mer av slektsforskerkompetansen til DIS-
Norge i årets sesong av "Alt for Norge". Det merkes på responsen og
seertallene, forteller programleder Henriette Bruusgaard.

Et gammelt bilde

TEKST OG FOTO: RENATHE-JOHANNE WÅGENES

Antikvariat kan være et spennende sted og vandre rundt. Når jeg er i Oslo pleier jeg å ta turen innom noen slike for å titte. Det som alltid fanger min oppmerksomhet er gamle bilder. Dessverre er det som regel helt umulig å finne ut hvem som er på disse bildene, fordi at de ikke har navn påskrevet. Det er også trist å tenke på at de som eide disse bildene en gang, har solgt dem, eller gitt dem bort, slik at de nå ligger for salg.

Det som man kan finne ut av bildene (som regel) er hvilken fotograf som har tatt dem. Derfor pleier jeg å ta en ekstra titt på bilder fotografert i Bergen. Man kan jo aldri vite, og håpet er jo alltid der, at jeg en dag skal finne noe fra egen slekt. Selv om butikene ligger i Oslo, er der overraskende mange bilder fra andre deler av landet.

Men her i høst da jeg nok en gang stod og bladde i gjennom bilder fra Hordaland, så jeg et bilde av en dame, hvor tekst var påført på baksiden av bildet: «tante Henrikke Arnesen g.m. onkel Wilhelm Landsta Prost i Haus». Bildet er fotografert av Brødrene Larm, Veiten 5, Bergen. Bildet er ikke datert.

Jeg ble litt nysgjerrig, så jeg kjøpte bildet for 25 kroner og tok det med hjem. Logget meg på nett og fant veien inn på Digitalarkivet.

Det letteste var å starte med folketellinger og se hva disse kan gi av informasjon. Da jeg ikke vet når

bildet er tatt, valgte jeg å starte med 1900-tellingen.

I 1900 folketellingen for Haus fant jeg følgende informasjon på Haus prestegård: Wilhelm Magnus Landstad født 1836 Hvideseid Brb, Embedsmand Sognepræst. Elen Henrikka Landstad, f. Arnesen 1839, Fron Krs. Præstefrue

De hadde ingen barn, men 3 tjenestepiker. De drev med korn, hadde kreatur, fjærkre, kjøkkenhage og frukthage.

Naturligvis fortsatte jeg med å se om de fortsatt var å finne på Haus i 1910-tellingen. Her fant jeg på plassen Solhaug: Elen Henrikka Landstad, født 2/10-1839 Kvam. Pensionist, enke. Hun bodde her da sammen med sin pleiedatter Bendikte Fredrikke Hansen født 1867 i Bergen og Tjenestepike Marthea Jakobsdatter født 1892 i Haus. Da er altså prosten gått bort i løpet av det siste 10-året.

Da var det å starte leteaksjonen bakover i tid. Heldigvis er også 1891 folketellingen for Haus tilgjengelig på digitalarkivet, og også dette året var familien på Haus.

Wilhelm Magnus Landstad født 1836 Hvideseid, Sognepræst. Elen Henrikka Landstad f. Arnesen, født 1839 Fron (Kvams sogn). Andre i husholdningen er en fosterdatter Benedikte Fredrikke Sontun Hansen, tjenstepikene Anna Mikkelsdatter Thunæs og Larsine Madsen.

Men her kan man finne en slektning av Landstad, nemlig: Wilhelmine Landstad født 1867 Klæbo, Husfaderens broderdatter som "hj i H Beskjæftiget med Husgjerning"

Også folketellingen 1875 avdekker at familien er i Haus, nå på gården Kapelangaard.

- Vilhelm M. Landstad, Residerende Kapelan f. 1836 Hvideseid Sogn Hvi.
- Elen Hervik født Amager, f. 1839 Kvams Sogn Fron P.
- Vilhemine M.M. Landstad, datter, f. 1866 Stordøen Sogns S.

Den neste folketellingen som er landsdekkende er 1865, men nå var de ikke å finne på Haus, derimot på Orninggaard på Stord i Hordaland.

- Wilhelm Magnus Landstad, Cand.theol.seminarlærer f. 1836 Videseid i Tellm.

- Hans kone Elen Henrike Landstad f. 1839 Froen i Guldbrdln.

På Stord får de datteren Wilhelmine Margrethe Marie født 20/8-1866, døpt 28/9-1866. (kilde: Stord prestebok B1) Dessverre dør hun ugift den 15/3-1887 på Haus prestegård av tarmbetennelse. (kilde: Haus prestebok B1)

Jeg startet så jakten på når de gikk bort. Både Gravminner i Norge og kirkebøker ble brukt. Wilhelm Magnus Landstad, provst, gift, f. 1836 Hvideseid, døde på Solhaug, Haus prestegd av hjertelammelse 28/12-1908. Han ble gravlagt og jordfestet 4/1-1909. Dødsfallet ble meldt til skifteretten 30/12-

Wilhelmine

Wilhelm

Elen

1908. Lege hadde ikke vært tilkaldt under avdødes siste sykdom. (kilde: Haus prestebok B2)

Elen Henrikke Landstad, f. Arnesen, enkefru, prostinde, f. 1839 Lier, døde på Solhaug i Haus av kreft i leveren 13/5-1913. Hun ble gravlagt og jordfestet 19/5-1913. Dødsfallet ble meldt til skifteretten 14/5-1913. Lege hadde vært tilkaldt under avdødes siste sykdom (kilde: Haus klokkebok B4). Både Wilhelm, Elen og datteren Wilhelmine finnes gravlagt på Haus kirkegård, Osterøy.

Elen Henrikke sitt opphav:

- Elen Henriche født 2/10-1839 hiemmedøbt, men i kirken 12 juny 1840. Foreldre: Foged Haagen Arnesen og frue Elen Arnesen. (kilde: Fron/Kvam klokkebok 2)
- Foreldrene var:
 - Fogd i Lier, Hurum og Røyken Haagen Arnesen, død 18/8-1854, 62 år gammel. Begravet i Lier, Buskerud (kilde: Bragernes prestebok II2)
 - fru Elen Arnesen f. Bjerch død 29/9-1850 Rejstad, Frogner, Lier, Buskerud, (kilde: Lier prestebok 11) født 1807 Skjeberg, Østfold
- Søster til Elen Henrikka: Maren Birgitte Caroline

født 1/2-1845 (kilde: Fron/Kvam klokkebok 2), gift 20/10-1864 – død 1883

Wilhelm Magnus Landstad sitt opphav:

- Wilhelm Magnus født 7/10-1836, døpt 27/11-1836 i Kviteseid prestegjeld, Telemark. (kilde: Kviteseid prestebok I6)
- Wilhelm var sønn av provst (sogneprest) og salmedikter Magnus Brostrup Landstad 1802-1880 og Wilhelmine Marie Margrethe Lassen 1808-1892.
- Han har vært elev ved Fredrikshalds Latinskole, fra hvor han ble dimittert til Universitetet.
- Wilhelm Landstad kommer til Haus som residerende kapellan i 1873 og blir sogneprest i 1881.

Hvordan Wilhelm og Elen traff hverandre, er vanskelig å finne ut av, men de ble gift 9/10-1864 i Halden. Her står det: Ungk. Carnd Theol. Wilhelm Magnus Landstad, Frøken Elen Henrika Arnesen. Brudgommen er 28 år og fødested er Hvideseid, far er Provst M.B. Landstad. Bruden er 25 år og fødested er Troen, far er Foged Haaken Arnesen. (kilde: Halden prestebok I7).

Ønsker man å lese mer om Wilhelm sin far og Elen Henrikke sin svigerfar, Magnus Brostrup Landstad, finnes det mye å lese på internett.

Men nøyaktig hvem som kan ha hatt bildet som endte opp på antikvariatet, er vanskelig å si noe om. Men slekt østover hadde hun jo. Det kan like godt være tantebarn på Wilhelm Landstad sin side, da han omtales på bildet som onkel.

I mitt arbeid med å finne ut mer om Elen besøkte jeg Osterøy museum som har 5 gamle fotoalbum der mye av bildene kommer fra familien Landstad. Her er mange bilder fra slekten til Elen og Wilhelm.

Her fantes det også et ark hvor Elen selv har skrevet ned en drøm hun hadde:

Medens Pappa endnu laa i Sengen syntes jeg at min kjære Mina kom gaaende og tog Plads ved Pappas Seng i en halvt opreist Stilling. Hun var bleg men saa yndig af Ansigt. Jeg stod ved Sengen og lænede mig til Pappas Skuldere, idet han reiste sig op i Sengen, og vi bleve beggei Begyndelsen lidt

Huset Haus

forfærdede ved Synet af hende. "Nei nei, er det ikke Mina er det ikke Mina" udbrød snart den Ene snart den Anden af os. "Ja" sagde hun blidt og venligt, og hender Kinder blev røde og hun saa straalende frisk og fornøiet du, som hun i levende Live kunde see du, kun endnu mer Skjøn. "Jeg maatte see ned til Eder nu" sagde hun, "det er så længe siden jeg var hos Eder nu", "Hvorledes har Du det Mina, er Du i Glæder?". "Ja", svarede hun, "jeg har det saa godt og er saa glad". "Men har du noget at bestille paa der oppe" spurgte jeg og hva da? (Jeg havde netop Dagen forud for Drømmen været saa anstrengt af meget Arbeide, men var om Aftenen lettet ved at have givet det alt fra mig.) "Ja", svarede hun, "vi har saa meget, saa meget at bestille", men hun nevnte ikke hva eller hvori det besto. "Længes Du ikke herved til os paa Jorden Mina min?" spurgte jeg, Ak, jeg bar jo selv den smerteligste Længsel efter hende, hvilken daglig tynger midt Hjerte. "Nei længes, det kan jeg ikke Mamma" svarede hun smilende og fornøiet.

Jeg bemærkede da til Pappa, at det var forunderlig at hun ikke havde den hvide Dragt paa. Ja det kunde ligesom ingen af os rigtig forstaa. Hun var nemlig iført en rudete mørk Kjole som klædte

hende saa godt. O, det var ligesom saa deilig at see hende. Om en liden Stund sagde hun "Nei, nu maa jeg gaa fra Eder igjen. Jeg kan ikke være her længere nu". Saa tog jeg og omfavnede hende og spurgte "Tror du Mina at jeg faaer komme der i Glæder hvor Du er, naar mit Jordeliv er til ende?" "Ja, ja det tror jeg Mamma" svarede hun – og i det samme løftedes hun op, svævende opad, i Begyndelsen noget besværlig idet Klæderne synes at hindre hende, som jeg ligesom var saa bekymred for, men saa gled Kjolen af hende, og hun forsvant for vore Øine -. Det var vel saa, at de jordiske Klæder ikke mer pasde for den salige frigjorte Aand-.

Da jeg vaagnede var min første Tanke en Tak til Gud for den deilige Drøm og særlig for de Ord af hende "at hun ikke kunne længes mer", thi saa er jo hendes Glæde fuldkommen. Intet Guds Ord nævnte hun som jeg kunde erindre, emn vi have jo Moses og Profeterne, vi skal høre dem, lød det for min Øren efter en anden alvorlig Drøm jeg havde i den tunge tid.

Takk til Osterøy Museum for utlån av tekst og bilder.

MyHeritage Family Tree Builder

AV PER-OLAV BROBACK RASCH OG JON ANDERS STRAND

DIS-Norge gir i denne utgaven av Slekt og Data medlemmene en CD-plate med slektsprogrammet MyHeritage Family Tree Builder til fritt bruk. Programmet er en gratisversjon som kan benyttes uten å måtte kjøpe hverken fullversjon eller internettversjon.

Programmet kan sammenlignes med de fleste andre slektsforskningsprogrammer i dag. Den største forskjellen er at for å bruke programmet må man ha en konto på MyHeritage, noe man blir bedt om ved førstegangs oppstart. Det blir også anbefalt å ha en online sikkerhetskopi på My Heritage sin server, slik at man lett kan få tilgang til databasen hvis datamaskinen skulle bli ødelagt eller lignende.

GEDCOM støtten for å importere slektsdata fungerer bra og har god støtte for Gedcom 5.5 som er dagens standard. Hvis noe data ikke gjenkjennes kan du få dette lagt inn under notater på personene det gjelder. Det vil også lønne seg å be den lage en feillogg slik at du kan se andre feil som trolig har sneket seg inn i slektstreet.

Har man ikke brukt noe slektsprogram før så starter man med å legge inn slekten som i de fleste andre programmer, ved å starte med seg selv for så å legge inn foreldre, mann/kone og barn.

Funksjonalitet og begrensninger

Treff i andre sine slektstrær, Matches-funksjonen i MyHeritage Family Tree Builder, gir deg mulighet til å kunne kontakte andre som jobber med samme slekt som deg. Men for å utnytte denne tjenesten fullt ut så bør man kjøpe programmet.

Som de fleste slektsprogrammer kan man få ut en utskrift av etterslekt og forfedre, som gir en oversiktlig og fin framstilling av en utvalgt del av slekten.

For programmet som legges inn på din egen maskin er det ingen begrensning på antall personer som kan legges inn, eller hvor lenge gratisversjonen kan brukes. Derfor er det fullt mulig å bruke programmet uten å måtte kjøpe full versjon. Det er først når man ønsker å legge informasjonen ut på nettet at begrensningene i antall personer slår inn. Gratisversjonen av nettsidene godtar inntil 250 personer, og 250 megabytes lagringsplass for bilder og andre filer. Ønsker man mer enn dette finnes det 2 alternativer for oppgradering. Dette kan gjøres direkte fra programvaren etter installasjon.

Personvern og sikkerhet

Kombinasjonen med å ha MyHeritage Familiy Tree Builder som slektsprogram lokalt på egen datamas-

Bildet viser startvinduet i MyHeritage, med mulighet for å importere GEDCOM-fil fra ditt gamle slektsprogram.

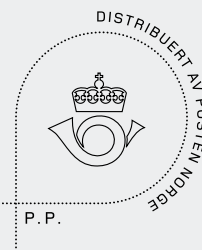
kin, og i tillegg ha tilgang til å legge ut informasjonen på nettsiden er et helt nytt og spennende konsept, som gjør at man er mindre avhengig av å ha alt på en bestemt datamaskin. Skulle datamaskinen hjemme gå i stykker, kan man når som helst (gitt at man har valgt å publisere dette) gjenopprette slektstreet på en ny maskin ut i fra det som ligger lagret på nettsiden www.myheritage.no. Det er også mulig å fjerne all informasjon man har lagt ut på nettsiden med enkle tastetrykk.

Husk å ta sikkerhetskopi av dine data, og lagre det både på egen datamaskin og minst ett annet sted (minnepenn, e-post, ekstern harddisk, nettlagring e.l.). Eksportering og importering mellom forskjellige slektsprogram kan medføre at det blir nødvendig å ta i bruk sikkerhetskopier.

Det anbefales at MyHeritage Family Tree Builder testes grundig ut og tilfredsstiller hver enkelt sine krav for et slektsprogram før den endelige overføringen fra det gamle slektsprogrammet gjennomføres. Eksportering og importering mellom slektsprogram vil alltid medføre risiko for at noen data forsvinner. DIS-Norge er ikke ansvarlig for eventuelle problemer som måtte oppstå under installasjon eller bruk av programmet. Til dette henviser vi til produsenten sin hjemmeside www.myheritage.no.

B-Economique
NORGE

P.P.

Returadresse:
DIS-Norge
Øvre Slottsgate 2B
NO-0157 Oslo

SLEKT & DATA & MY HERITAGE

EN SPESIELL GAVE Fra Slekt og Data

Vi gir våre lesere den beste mulighet til å lage
familiehistorien:

**MyHeritage.com's nye og bedre
Family Tree Builder 5.1**

Slektsprogrammet for alle, fra nybegynnere til erfarne
proffer – du får det gratis med dette bladet

Bare sett inn den vedlagte CD i din PC for å installere

Opprett ditt slektstre
Fyll ut informasjonen enkelt.
Med brukervennlige skjermbilder

Smart Matching™ Teknologi
Sammenligner ditt slektstre med 18
millioner andre trær. Du kan finne nye
slektinger!

Vis din slektshistorie
Lag, tilpass og skriv ut nydelige
slektsretdiagrammer og plakater

Kartlegg din slektshistorie
Finn ut hvor dine slektinger
kom fra og standardiser alle
stedsnavnene

Smart Research™
Sjekk ditt slektstre automatisk
mot verdens 100 mest populære
slektsforskningssider

Private nettsteder
Del ditt slektstre med
familielemmer på
MyHeritage.com – i ett klikk!

- ✓ Morsomt og lett og bruke
- ✓ Importer ditt slektstre enkelt (som GEDCOMfil)
- ✓ Støtter Windows XP/Vista/7

www.myheritage.com